

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ ТА УПРАВЛІННЯ

КАФЕДРА СОЦІАЛЬНОЇ ФІЛОСОФІЇ ТА УПРАВЛІННЯ

**Кваліфікаційна робота
магістра**

**ПУБЛІЧНО-УПРАВЛІНСЬКЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ МІГРАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ
УКРАЇНИ У РЕГІОНІ**

Виконав: магістрант 2-го курсу, групи 8.2810-з
спеціальності 281 «Публічне управління та
адміністрування»
освітньо-професійної програми «Публічне
управління та адміністрування»
Ю.В.Тараш

Керівник: доцент кафедри соціальної філософії
та управління, к.філос.н. Цапліна І.С.

Рецензент: доцент кафедри соціальної філософії
та управління, доцент,
к.філос.н. Ель Гуессаб К.

Запоріжжя – 2021

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет соціології та управління
Кафедра соціальної філософії та управління
Рівень вищої освіти магістр
Спеціальність 281 «Публічне управління та адміністрування»
Освітньо-професійна програма «Публічне управління та адміністрування»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри соціальної філософії та управління

_____ Т.І.Бутченко
« ____ » _____ 2021 року

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРАНТЦІ

Тараш Юлії Вікторівні

(прізвище, ім'я, по-батькові)

1. Тема роботи Публічно-управлінське забезпечення реалізації державної міграційної політики України у регіоні

керівник роботи Цапліна Ірина Сергіївна, к.філос н.,

(прізвище, ім'я, по-батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом ЗНУ від «18» червня 2021 року № 914-с

2. Строк подання студентом роботи 8 грудня 2021 року

3. Вихідні дані до роботи Бублій М.П. Методологічні засади формування міграційної політики в Україні : Актуальні проблеми державного управління 2009. № 2.С. 131-139; Державна політика : підручник / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України; ред. кол. : Ковбасюк Ю.В., Ващенко К.О., Сурмін Ю.П. Київ : НАДУ, 2014. 448 с.; Брильова Ю.В. Особливості формування міграційної політики в Україні : Науковий вісник Академії муніципального управління. Серія «Управління». 2013. Вип. 3. С.202-208.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) 1.Висвітлити генезис та сучасний стан дослідження проблеми публічно-управлінського забезпечення реалізації державної міграційної політики України. 2.Уточнити основні поняття дослідження: «публічно-управлінське забезпечення», «державна міграційна політика», «регіон». 3. Визначити принципи та методи публічно-управлінського забезпечення реалізації державної міграційної політики. 4 Розкрити суть Державної міграційної служби України як центрального органу виконавчої влади, який реалізує міграційну політику в державі. 5 Дослідити нормативно-правові та організаційні основи функціонування Державної міграційної служби України. 6. Висвітлити основні напрямки та проблеми протидії нелегальній міграції за участю Державної міграційної служби України на регіональному рівні. 7 Дослідити аналітичне забезпечення та моніторинг міграційних процесів в Запорізькому регіоні, як складової публічно-

управлінської діяльності. 8 Визначити детермінанти оптимізації публічно-управлінського забезпечення реалізації державної міграційної політики України у регіоні.

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Розділ 1	Цапліна І.С., доцент кафедри соціальної філософії та управління	17.06.2021	17.06.2021
Розділ 2	Цапліна І.С., доцент кафедри соціальної філософії та управління	30.08.2021	30.08.2021
Розділ 3	Цапліна І.С., доцент кафедри соціальної філософії та управління	14.10.2021	14.10.2021

7. Дата видачі завдання 18 червня 2021 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Вибір теми кваліфікаційної роботи	Березень –квітень 2021	<i>виконано</i>
2.	Бібліографічний пошук	Травень 2021	<i>виконано</i>
3.	Розробка основних положень роботи	Травень 2021	<i>виконано</i>
4.	I розділ	Червень – липень 2021	<i>виконано</i>
5.	II розділ	Серпень – вересень 2021	<i>виконано</i>
6.	III розділ	Жовтень – листопад 2021	<i>виконано</i>
7.	Систематизація висновків	Листопад 2021	<i>виконано</i>
8.	Нормоконтроль	Листопад – грудень 2021	<i>виконано</i>

Студент _____ Ю.В. Тараш

Керівник роботи _____ І.С. Цапліна

Нормоконтроль пройдено

Нормоконтролер _____ І.С. Цапліна

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна робота складається з 94 сторінок, 83 позицій у списку літератури, 2 додатків.

ПУБЛІЧНО-УПРАВЛІНСЬКЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ДЕРЖАВНА МІГРАЦІЙНА ПОЛІТИКА, РЕГІОН, НЕЛЕГАЛЬНИЙ МІГРАНТ.

Мета дослідження: вивчення публічно-управлінського забезпечення реалізації державної міграційної політики України у регіоні та детермінант для подальшої її оптимізації.

Об'єкт дослідження: державна міграційна політика України.

Предмет дослідження: публічно-управлінське забезпечення реалізації державної міграційної політики України у регіоні.

Методи дослідження: аналіз, синтез, індукція, дедукція, структурно-функціональний, аналіз статистичних даних.

Гіпотеза: покращення контролю за міграційними рухами в регіоні має відбуватися шляхом вдосконалення аналітичного забезпечення управління міграційними процесами, внесення змін до міграційного законодавства України та покращення взаємодії з іншими центральними органами виконавчої влади, які реалізують міграційну політику. Впровадження нових заходів призведе до мінімізації нелегальної міграції в Запорізькому регіоні та зміцнення національної безпеки держави.

Висновки: 1. Протягом тривалого часу Україна не мала єдиного центрального органу виконавчої влади відповідального за міграційну політику в державі, нею займалися різні міністерства і відомства, що стало детермінантою розвитку проблем в державній міграційній політиці у регіонах, яке потребує термінового вирішення.

2. Для реалізації державної міграційної політики на регіональному рівні, існує потреба в покращенні взаємодії між структурними підрозділами ДМС та правоохоронними органами Запорізької області, посилення пропускового контролю осіб на сході регіону, а також вирішення кадрового питання щодо збільшення спеціалістів.

3. Доцільним є вдосконалення законодавства України в сфері міграції, аналітичної бази даних ЄІАС УМП ДМС, та посилення кібербезпеки інформаційних систем.

SUMMARY

The qualifying paper consists of 94 pages, 83 items in the reference list, 2 appendices.

PUBLIC ADMINISTRATION SUPPORT, STATE MIGRATION POLICY, REGION, ILLEGAL MIGRANT.

Objective of the research: study of public administration support for the implementation of the state migration policy of Ukraine in the region and determinants for its further optimization.

Object of the research: state migration policy of Ukraine.

Subject of the research: public administration support for the implementation of the state migration policy of Ukraine in the region.

Methods of the research: analysis, synthesis, induction, deduction, structural and functional, statistical data analysis.

Hypothesis: improvement of control of migration movements in the region should be done by improving the analytical support for the administration of migration processes, amending the migration legislation of Ukraine and improving interaction with other central executive bodies that implement migration policy. The introduction of new measures will minimize illegal migration in Zaporizhzhia region and strengthen national security.

Conclusions: 1. For a long time, Ukraine has not had a single central executive body responsible for migration policy in the country, various ministries and agencies have been involved in it, which has become a determinant of the development of problems in state migration policy in the regions, which needs to be addressed urgently.

2. To implement the state migration policy at the regional level, there is a need to improve the interaction between the structural units of the SMS and law enforcement agencies of Zaporizhzhia region, strengthening access control in the east of the region, as well as resolving the personnel issue to increase the number of specialists.

3. It is expedient to improve the legislation of Ukraine in the field of migration, the analytical database of the UIAS for MPAS of the SMS, and strengthen cybersecurity of information systems.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1. МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПУБЛІЧНО-УПРАВЛІНСЬКОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ МІГРАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ У РЕГІОНІ.....	9
1.1. Генезис та сучасний стан дослідження проблеми публічно-управлінського забезпечення реалізації державної міграційної політики України.....	9
1.2. Уточнення основних понять дослідження: «публічно-управлінське забезпечення», «державна міграційна політика», «регіон».....	20
1.3. Принципи та методи дослідження проблеми публічно-управлінського забезпечення реалізації державної міграційної політики України у регіоні.....	25
РОЗДІЛ 2. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПУБЛІЧНО-УПРАВЛІНСЬКОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ МІГРАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ У РЕГІОНІ.....	32
2.1. Державна міграційна служба України як центральний орган виконавчої влади, який реалізує міграційну політику в державі.....	32
2.2. Нормативно-правові та організаційні основи функціонування Державної міграційної служби України.....	43
2.3. Основні напрямки протидії нелегальній міграції за участю Державної міграційної служби України на регіональному рівні	55
РОЗДІЛ 3. ПРАКСЕОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ПУБЛІЧНО-УПРАВЛІНСЬКОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ МІГРАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ У РЕГІОНІ.....	67
3.1. Аналітичне забезпечення та моніторинг міграційних процесів в Запорізькому регіоні як складова публічно-управлінської діяльності.....	67
3.2. Детермінанти оптимізації публічно-управлінського забезпечення реалізації державної міграційної політики України у регіоні.....	73
ВИСНОВКИ.....	81
СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ.....	85
ДОДАТКИ.....	95

ВСТУП

Актуальність дослідження. Міграційні переміщення людей є індикатором реагування суспільства на зміни у будь-якій життєдіяльності. Воєнний конфлікт в південно-східній частині України, проблеми в економіці, політична нестабільність, пандемія, імміграція в Україну іноземців з країн з високим рівнем «міграційного ризику», нелегальна міграція, проблематика подвійного громадянства, відсутності двосторонніх міжнародних договорів про юридичну взаємопоміч між державами, недосконала аналітична система міграційних рухів – ініціюють нагальну необхідність аналізу проблематики міграції та дослідження публічно-управлінського забезпечення державної міграційної політики України у регіоні.

Управління міграцією є комплексною галуззю державної політики, що складається із взаємопов'язаних компонентів, відповідальність за які покладаються на різні центральні органи державного управління. Сучасний підхід потребує від державних органів не лише спроможності здійснювати свої повноваження, а також взаємодіяти між собою, співпрацювати та разом координувати міграційні рухи.

Участь держави у прийнятті публічно-управлінських рішень в реалізації міграційної політики в країні в цілому та окремо у регіонах – є необхідною умовою зміцнення безпеки, розвитку демократії, суверенітету держави, а також подальшої інтеграції до Євросоюзу (ЄС).

У процесі формування України як держави, неодноразово подавалися переосмисленню певні орієнтири внутрішньої та особливо зовнішньої політики в міграційних питаннях щодо в'їзду на територію України та виїзду, особливістю перебування іноземців та осіб без громадянства, біженців, шукачів притулку та осіб які потребують додаткового захисту, специфіки інституту громадянства, контроль за використанням іноземної робочої сили в державі, свободи пересування в межах країни.

Проблемна ситуація полягає в тому, що існуючий рівень правового статусу мігрантів в Україні не завжди відповідає міжнародним стандартам і

сучасному змісту адміністративно-правових відносин. Його недостатня врегульованість сприяє появі нелегальній міграції, що негативно впливає на стан безпеки держави. Більш того в Україні та Запорізькому регіоні врчай необхідно вдосконалювати аналітичну систему міграційними процесами, та її моніторингу. Ці аспекти і визначили актуальність теми дослідження та зумовило, дослідити потребу у створенні і реалізації нових публічно-управлінських рішень, а також механізму державного управління міграційними процесами, його мету та завдання.

Дослідження питань внутрішньої і міжнародної міграції були предметом наукових учених, серед яких Біль М.М., Бублій М.П., Гайдуцький А.П., Дракохруст Т.В., Малиновська О.А., Новік В.О., Пирожков С.І., Піскун О.І., Позняк О.В., Риндзак О.Т., Топілін А.В., Хомра О.У., Чехович С.Б.

Об'єктом дослідження є державна міграційна політика України.

Предметом дослідження є публічно-управлінське забезпечення реалізації державної міграційної політики України у регіоні.

Метою дослідження є вивчення публічно-управлінського забезпечення реалізації державної міграційної політики України у регіоні та детермінант для подальшої її оптимізації.

Для досягнення поставленої мети було визначено такі *завдання*:

- висвітлення генезису та сучасного стану дослідження проблеми публічно-управлінського забезпечення реалізації державної міграційної політики України;
- уточнення основних понять дослідження: «публічно-управлінське забезпечення», «державна міграційна політика», «регіон»;
- визначення принципів та методів публічно-управлінського забезпечення реалізації державної міграційної політики;
- розкриття суті Державної міграційної служби України як центрального органу виконавчої влади, який реалізує міграційну політику в державі;
- дослідження нормативно-правових та організаційних основ функціонування Державної міграційної служби України;

- висвітлення основних напрямків протидії нелегальній міграції за участю Державної міграційної служби України на регіональному рівні;
- дослідження аналітичного забезпечення та моніторингу міграційних процесів в Запорізькому регіоні, як складової публічно-управлінської діяльності;
- визначення детермінант оптимізації публічно-управлінського забезпечення реалізації державної міграційної політики України у регіоні.

Дослідження ґрунтується на комплексі взаємопов'язаних загальнонаукових методів, що дало змогу проаналізувати стан та перспективи подальшого розвитку державного управління міграційними процесами.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в актуальному висвітленні основних проблем міграційних процесів та реалізації публічно-управлінського забезпечення державної міграційної політики України в регіоні.

Гіпотеза дослідження: покращення контролю за міграційними рухами в регіоні має відбуватися шляхом вдосконалення аналітичного забезпечення управління міграційними процесами, внесення змін до міграційного законодавства України та покращення взаємодії з іншими центральними органами виконавчої влади, які реалізують міграційну політику. Впровадження нових заходів призведе до мінімізації нелегальної міграції в Запорізькому регіоні та зміцненню національної безпеки держави.

Структура роботи: кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку літератури, додатків.

РОЗДІЛ 1

МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПУБЛІЧНО-УПРАВЛІНСЬКОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ МІГРАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ У РЕГІОНІ

1.1. Генезис та сучасний стан дослідження проблеми публічно-управлінського забезпечення реалізації державної міграційної політики України

Вплив міграційних компонентів на розвиток та стабільність громадянського суспільства в Україні з часу набуття нею статусу незалежної держави, був і залишається досить вагомим по сьогоднішній день. Аналіз і врахування сучасних міграційних тенденцій в нашій державі та масових міждержавних міграційних переміщень у контексті участі України в європейському та світовому міграційному просторі розглядається як один із важливих чинників формування власної національної політики.

Проблема міждержавних міграцій перебуває в площині національної безпеки України, тому реалії сьогодення вимагають розроблення нових підходів у методології дослідження публічно-управлінського забезпечення при вирішенні проблеми національної безпеки держави, пов'язаних з міграційним простором України та міграційними переміщеннями населення.

Можливість передбачення тенденцій міграційних процесів – причин, періодичності, спрямованості, та їхній контроль – дозволить уникнути негативних наслідків та використати їх переваги. У зв'язку з цим особливої актуальності набуває проблема прогнозування і моніторингу процесу міграції та її наслідків в Україні, яке буде підґрунтям для формування теоретико-методичних засад публічно-управлінського забезпечення реалізації державної міграційної політики України в регіоні.

Відповідно, публічно-управлінське забезпечення є необхідністю з одного боку для мінімізації зумовлених міграцією ризиків для держави та суспільства,

а з іншого боку – для використання міграції як позитивного потенціалу в інтересах розвитку держави.

Для дослідження і аналізу сучасного стану дослідження проблеми публічно-управлінського забезпечення державної міграційної політики в державі та регіоні, на початку необхідно окреслити історичну ретроспективу міграційних процесів та ролі держави у здійсненні міграційної політики.

Звертаючись до видання Міжнародної організації з міграції «Migration for Development» (далі - МОМ) бачимо, що «міграція – процес переміщення населення через міжнародний кордон або в межах країни; вона охоплює будь-який вид переміщень незалежно від їх тривалості, складу чи причин; міграція включає пересування біженців, переміщених осіб, виселених людей та економічних мігрантів» [81].

Термін «міграція» (від лат. *migro, migratio* – переходити, переїжджати) застосовується для визначення процесу переселення, територіального руху населення та складається з постійного, сезонного, маятникового і епізодичного переміщення людей. Також міграційні процеси поділяються на зовнішні і внутрішні, на еміграцію (вибуття з батьківщини) та імміграцію (прибуття в державу), рееміграцію (повернення емігрантів на батьківщину)». [81].

Міграція населення може бути стаціонарною (пов'язана зі зміною постійного місця проживання) або трудовою (без зміни постійного місця проживання), навчальною чи вимушеною (біженці), легальною чи нелегальною.

Автором одного з перших досліджень теоретичних засад міграції населення є англійський вчений Е.Равенштейн (1885 р.), який розглядав її, як «постійну або тимчасову зміну місця проживання людини». Закони Е.Равенштейна містять: «теоретичні основи, дають чітку характеристику міграції населення, проте не зачіпають причини, за яких відбувається міграційний рух» [82, с.167-235].

В географічній енциклопедії поняття міграції: «міграція населення – це переміщення населення, пов'язані зі зміною постійного місця проживання (зон життєдіяльності)» [10, с. 359].

Філософський словник соціальних термінів подає міграцію як «соціально-економічний та демографічний процес – сукупність переміщень, що здійснюється людьми між країнами, районами, поселеннями» [75, с. 454].

Економічна енциклопедія трактує міграцію як «переміщення людей, етносів, їхніх частин або окремих представників, пов'язане зі зміною постійного місця проживання або з поверненням до нього» [18, с. 385].

В юридичній енциклопедії: «міграція – це переміщення населення через кордон тих чи інших територій у межах однієї країни або з однієї країни в іншу зі зміною назавжди чи на тривалий час постійного місця проживання або з регулярним поверненням на нього» [78, с. 641].

В Енциклопедії державного управління термін «міграція», розглядається в залежності від видів міграції: «міграція населення за найбільш широким визначенням – це просторовий рух населення між населеними пунктами однієї або різних територіально-адміністративних одиниць незалежно від його тривалості, регулярності та цілей» [19, с.412].

Міграція населення в Україну має глибоке історичне коріння і пов'язана з особливостями історичного розвитку держави. «Для імміграції населення на територію України були характерні такі етапи розвитку міграційних процесів: після Гетьманщини – Україна не мала своєї державності тривалий час і імміграція населення ніколи не контролювалась з боку держави. У зв'язку з освоєнням південних степів, та промисловим розвитком південно-східної частини України, в другій половині XIX – на початку XX ст. було масштабне переселення людей з Росії в Україну, більшість з яких і залишилось проживати на теренах України. У повоєнний час розширилась географія іммігрантів в Україну за рахунок прибулих із республік СРСР: Білорусі, Прибалтики, Кавказу, Молдови, Казахської республіки, Середньої Азії. Іммігрували також вихідці В'єтнаму, Афганістану з країн, Близького та Середнього Сходу, з якими СРСР мав дружні стосунки і надав економічну та військову допомогу». [13, с. 39].

Після здобуття Україною незалежності в 1991 році, на батьківщину повернулись громадяни української діаспори, та зросла кількість іноземних іммігрантів із віддалених азійських та африканських держав. Найбільшу кількість становили вихідці з африканських країн (Анголи, Мозамбіку, Ефіопії, Конго, через війни та розруху в країнах), громадяни В'єтнаму, які працювали на українських підприємствах за угодами, укладеними в радянський час, строк дії яких припинився вже після розпаду СРСР. В цей час зросла кількість іммігрантів з Пакистану, Китаю, Індії (це трапилось через послаблення контролю на кордоні та недобросовісність переправників нелегальних мігрантів у західному напрямку).

Протягом 90-х років, в Україні кількість біженців, та осіб які потребують додаткового захисту з країн Азії та Африки, які прямували до ЄС – зростало. Проте, «завдяки змінам у системі державного контролю за імміграціями в Україну, зумовили зменшення їх обсягів, шляхом запровадження нового порядку видачі віз в Україну, та здійснено ряд заходів спрямованих на боротьбу з нерегульованою імміграцією та посилення контролю за перебуванням іноземців в Україні.» [13, с.39-41]

Отже, з часів СРСР «міграційна політика була більш пов'язана з перерозподілом трудових ресурсів і зайнятістю населення, а управлінська роль держави полягала у виробленні стратегії продуктивного розміщення робочої сили та ефективного житлового будівництва». [36, с.10]

У наукових колах тривалий час вважали, що державна міграційна політика визначається економічними, політичними, та соціальними завданнями розвитку суспільства. Проте державна міграційна політика має багатогранний характер і розглядається в призмі міждисциплінарного явища. Вона є предметом дослідження багатьох наук. Для здійснення порівняльного аналізу, коротко зупинимося на деяких.

В умовах тривалого панівного становища в дослідженнях міграції економічної науки, найбільшого поширення набуло вивчення міграційної політики з позиції політичної економії, де першочергово є економічні вигоди та

витрати від міграції, що впливало на політичні рішення, ухвалені в результаті їх оцінювання.

В політології міграційну політику розглядали як «плюралістичну, інституційну модель». Соціологія та психологія зосереджують увагу на міграційнонь політики як національну ідентичність особи.

Політична економія трактує міграційну політику як похідну від економічних інтересів та розглядає мігранта як «економічного актора, а міграційну політику – як результат узгодження економічних інтересів різних соціальних груп» [33, с.10].

На взаємозв'язку між міграційною та зовнішньою політикою акцентував М. Вайнер, він зазначив: «...по-перше ставлення держави до міграції часто впливає на її міжнародні відносини, а по-друге правила допуску на суверенну територію можуть відображати відносини з країною їхнього громадянства, та бути результатом демонстрації своєї позиції чи засобом формування міжнародного іміджу. По-третє, мігранти здатні впливати на міжнародну політику країни, походження і призначення...» [83 с. 441-455].

З точки зору міжнародних відносин найпоширенішим є реалістичний підхід, тобто: «відносини між державами зводяться до боротьби між ними за владу і вплив. Держава виступає головним актором на міжнародній арені, свідомий власних інтересів, серед яких основним пріоритетом є державна безпека» [81].

На думку сучасного дослідника М.Бублій, міграційна політика – «є самостійним напрямом державної політики, оскільки пов'язана з її складовими як внутрішнього так і зовнішнього характеру. Вона є незамінним елементом політики народонаселення і одним із засобів проектування чисельності та структури населення і трудових ресурсів, а отже і невід'ємною частиною соціально-економічної політики держави та одночасно інструментом для досягнення її цілей» [7, с. 131-139].

У квітні 1993 року в Україні вперше створено орган виконавчої влади з міграційних процесів – Міністерство України у справах національностей та

міграції, які перебували у подвійному підпорядкуванні міністерства та місцевої влади. Під час реорганізації, в 2006 році, на базі Державного департаменту у справах національностей та міграції й Державного департаменту у правах релігії, який був урядовим органом у складі Міністерства юстиції України створено Державний комітет України у справах національностей та релігій, повноваження останнього обмежувалось лише виконанням Закону України «Про біженців». Така ситуація привела до того, що коло міграційних питань розглядали у різних міністерствах і відомствах:

- «Міністерство внутрішніх справ України до структури якого в 2002 році було створено Державний Департамент у справах громадянства, іміграції та реєстрації фізичних осіб, який крім питань іміграції та натуралізації, здійснював контроль за дотриманням іноземцями правил перебування в Україні, їхньою реєстрацією, боротьбою з нелегальною міграцією, оформлення документів для виїзду за кордон;

- Міністерство закордонних справ України, крім організації видачі віз, консульської роботи, реєстрації громадян, що проживають за кордоном, захисту їхніх прав, має повноваження відповідно до міграційних законів. Дипломатичні представництва України за кордоном приймають від іноземців документи для отримання дозволу на іміграцію та набуття громадянства України, забезпечують органи міграційної служби інформацією про ситуацію в країні походження біженців, тощо;

- Міністерство праці та соціальної політики України опікується реалізацією політики щодо трудової міграції та має ліцензувати господарську діяльність щодо працевлаштування за кордоном, забезпечувати контроль за додержанням ліцензійних вимог, брати участь у підготовці й укладанні міжнародних договорів у сфері трудової міграції, здійснювати моніторинг трудової міграції та замовляти наукові дослідження цих явищ;

- Державна прикордонна служба України здійснює пропуск через державний кордон осіб і транспортних засобів, протидіє нелегальній міграції, реєструє іноземних громадян, які в'їжджують у країну, приймають заяви про

набуття статусу біженця в Україні, якщо шукач притулку був виявлений під час спроби нелегального перетину кордону» [3].

Завдяки ретроспективному огляду, встановлено, що однією з об'єктивних обставин складності міграційних проблем у перші роки незалежності, було відсутність спеціальних органів виконавчої влади для вирішення цих питань.

Протягом десятиліть, система державних органів міграційної політики зазнавала численних перетворень та піддавалась організаційно-правовим змінам, що відобразились на її ефективності та певного часу недієвого публічно-управлінського забезпечення в міграційній сфері. Спроби створення окремого цілісного органу управління міграційними процесами тривало з 1996 року до 2011 року.

З набуттям необхідного досвіду та поступовим створенням законодавчої бази, в Україні виникла потреба в створенні єдиного центрального органу виконавчої влади, який міг виконувати публічно-управлінські функції з реалізації державної політики в міграційній сфері, таким органом стала Державна міграційна служба України (далі – ДМС) [3, с. 202-208].

Базові принципи створені під час розроблення перших законодавчих актів із регулювання міграційних процесів втілено в Конституції України ухваленій в 1996 році [27, ст.26]. На Конституційному рівні багато з них було сформовано вперше. На основі напрацювань у початковий період формування міграційної політики в 1997 році, здійснено першу спробу її концептуального оформлення.

Майже одночасно з ухваленням Конституції, Україна вступила до Ради Європи, взявши певні зобов'язання у сфері захисту прав людини. «Приєднання до Європейської Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та протоколів до неї, означало імплементацію до національного законодавства України багатьох норм у сфері міграції» [59].

7 червня 2001 року відбулась знакова подія для міграційного законодавства України – ухвалено Закон України «Про імміграцію», який сприяв розвитку міграційного законодавства у сфері імміграції та містив дефініції понять «імміграція», «іммігрант», «квота імміграції», встановив

порядок надання дозволу на імміграцію, порядок видачі іноземцям посвідки на постійне проживання, тощо [60].

2011 року прийнято багато законів, підзаконних актів, та Указами Президента України затверджено Концепцію державної міграційної політики України, ухвалено нову редакцію Закону України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства» в якому вперше було закріплено поняття «незаконний мігрант» [61].

Історичним і важливим моментом у генезисі розвитку державної міграційної політики стала євроінтеграція як новий вектор зовнішньої політики країни, тому саме ЄС задає модернізацію міграційній політиці держави, та подальшого прийняття нових публічно-управлінських рішень. В цьому векторі розвитку, в 2010 році, відбулось прийняття «Плану дій з лібералізації візового режиму» [62], що є безумовним поштовхом до модернізації державної міграційної політики України, прийняття низки нормативних документів, запровадження сучасних технічних засобів, розробка нових аналітичних систем, створення «Єдиного державного демографічного реєстру України» (далі - ЄДДР) [49], та аналітичної бази персональних даних громадян України, іноземців та осіб без громадянства – «Єдиної інформаційно-аналітичної системи управління міграційними процесами» (далі – ЄІАС УМП). Також у зазначеному плані дій були прописані наступні вимоги: «запровадження біометричних документів; покращення рівня безпеки документів; зміцнення потенціалу у сфері управління кордонами та міграцією, політики притулку; реформування і співпраця у сфері громадського порядку і безпеки; вирішення питань у сфері зовнішніх відносин, тощо» [62].

З метою лібералізації безвізового режиму між Україною та ЄС в 2011 року затверджено Положення «Про Державну міграційну службу України», яка стала «центральною органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ України. На неї покладені завдання щодо реалізації державної політики у сфері міграції, імміграції та еміграції, в тому числі у протидії нелегальній міграції,

громадянства, реєстрації фізичних осіб, біженців, осіб без громадянства, та інших категорій мігрантів» [52]. Положення було оновлено 20 серпня 2014 року.

Розглянувши ретроспективний розвиток проблеми управління державної міграційної політики, слід перейти до сучасного стану дослідження проблеми публічно-управлінського забезпечення реалізації державної міграційної політики в державі.

Однією з основних причин виникнення проблем у міграційних процесах є те, що протягом тривалого часу в державі був відсутній єдиний орган центральної виконавчої влади, який би здійснював публічно-управлінське забезпечення міграційними процесами, через що – відсутня міграційна політика, відсутні важелі контролю, моніторингу, послаблені пункти пропуску через державні кордони (далі – контрольні-пропускні пункти КПП).

Вищезазначені фактори призвели до поширення проблем в міграційній сфері і на сьогодні Україна та її регіони зіткнулись з наступними проблемами:

- поширеність нелегальної трудової імміграції;
- недосконалість інформаційного забезпечення міграційної політики;
- через прогалини в законодавстві та відсутності важелів впливу, укладаються фіктивні шлюби, які призводять до легалізації іммігрантів з країн з високим ступенем ризику (арабські та африканські держави);
- невдосконалені процедури видачі візових документів іноземцям для в'їзду в Україну;
- послаблення заходів, спрямованих на виявлення осіб, які становлять загрозу національній безпеці держави;
- існуючий рівень правового статусу мігрантів в Україні не завжди відповідає міжнародним стандартам, та через специфічні вимоги законодавства України, трапляються випадки, що іноземець або особа без громадянства може «опинитись» в нелегальній становищі.

На сучасному етапі дослідження, проблеми публічно-управлінського забезпечення міграційної політики в Україні та Запорізькому регіоні, пов'язано

з недосконалістю українського законодавства, та відсутністю протягом тривалого часу єдиної інформаційно-аналітичної системи управління міграційними процесами, а з її запровадженням, багато інформації за станом на 2021 рік, не переведено з паперового в електронний формат, через що виникає низка проблем державного значення у сфері міграційних процесів в Запорізькому регіоні. Важко відслідити яка особа отримала дозвіл на імміграцію, посвідку на тимчасове чи постійне проживання, оформила громадянство України. Ці процеси вирішуються тільки шляхом надсилання письмових запитів, до інших територіальних підрозділів/органів ДМС, на що втиртачається час і ресурс.

Також через послаблення прикордонного контролю на південно-східній частині України, трапляються непоодинокі випадки в'їзду до Запорізького регіону іноземців, з порушенням законодавства України. Великі обсяги міждержавної імміграції населення в Україну, біженців, та осіб які потребують додаткового захисту, викликає додаткове фінансове навантаження, особливо на соціальну сферу життя держави, та регіону зокрема. Це стосується дотаційних сфер (навчання дітей іммігрантів в дошкільних та шкільних закладах, медичне забезпечення, забезпечення осіб похилого віку, навантаження на міські інфраструктури).

Через незнання мови, не відповідності кваліфікації, відсутності житла, для деяких іммігрантів виникає загроза опинитись на утриманні держави, а з іншого боку, збільшення тиску на національний ринок праці внаслідок створення іноземними громадянами конкуренції місцевій робочій силі. Неврегульована імміграція та її ризики призводять до соціальної напруги та проявів ксенофобії, до зростання злочинності та соціальної напруженості в суспільстві через міжнаціональні конфлікти.

За нинішніх умов міграційна політика держави та Запорізького регіону, має передбачати систему правових, адміністративних, організаційно-фінансових заходів, а також інформаційно-аналітичного забезпечення урядових структур. Регулювання міграційних потоків повинно регулюватись в першу

чергу з позиції національних пріоритетів, кількісного та якісного складу міграційних потоків, їх соціальної, демографічної та економічної структури.

В сучасному розвитку інформації та веденням різних державних реєстрів, дуже «нагальною є потреба в статистичному супроводженні міграцій і забезпечення управлінців необхідною статистичною інформацією, про це наголошують і вітчизняні міграційні дослідники О. Хомра, О.Позняк, Е.Лібанова, О. Малиновська, О. Майданік»[36].

Статистичні відомості уповноважених органів виконавчої влади у сфері міграції (Державної міграційної служби, Державної прикордонної служби України (далі – ДПС), Міністерства соціальної політики, Міністерства освіти і науки, Міністерства закордонних справ (далі – МЗС), Служби безпеки України (далі – СБУ), Національної поліції України (далі – НПУ)), не можна проаналізувати та порівняти, або виявити іммігранта за допомогою інформаційної електронної системи, який знаходиться в державі з порушенням законодавства, оскільки кожне відомство виконує свої власні завдання і потреби, та здійснює облік відповідно до них, а не з метою відстеження міграційних процесів як таких.

Таким чином, в Україні, та в регіоні існують різні джерела статистичних даних про імміграцію населення, але жодне з них окремо не забезпечує вичерпної інформації про це явище. У зв'язку з чим, існує потреба в здійсненні публічно-управлінського забезпечення в сфері систематичного й оперативного обліку в ЄІАС УМП, при чому: «...здійснювати облік необхідно за єдиною методикою і системою, що дасть змогу поєднати інформацію різних відомств в одній статистичній площині, що в подальшому надасть об'єктивну швидку інформацію про міграційні руху, та поштовх для ухвалення управлінських рішень в Україні та Запорізькому регіоні»[13, с.400-406].

1.2. Уточнення основних понять дослідження: «публічно-управлінське забезпечення», «державна міграційна політика», «регіон»

Важливою передумовою розробки та реалізації ефективної міграційної політики є її теоретико-методологічне забезпечення. Воно передбачає визначення чинних трактувань, термінів і понять.

Тема обраної роботи вимагає дослідити та розкрити основні поняття в публічно-управлінському забезпеченні реалізації державної політики України у регіоні, визначення та розкриття потребують наступні поняття та терміни: «публічно-управлінське забезпечення», «державна міграційна політика», та «регіон».

Щодо визначення публічно-управлінського забезпечення, слід зробити акцент на тому, що необхідно дослідити два взаємопов'язаних явища – «публічне управління» та «забезпечення».

У зв'язку з розвитком економічних відносин в державі, визначення публічного управління в державній сфері еволюціонувало та набуло стрімкого зростання співвідношення поняття «державне управління» та «публічне управління», проте єдиної думки в дослідженнях учених досі немає.

Теорія менеджменту у державному секторі реалізувалася на практиці через модель публічного адміністрування (англ.- public «administration»), а неокласична теорія менеджменту – через модель публічного управління (англ. – «public management»), сучасна теорія менеджменту – через модель нового публічного управління англ. – «new public management»).

Термін «публічне управління», вперше використовує англійський державний службовець Десмонд Кілінг у 1972 р.: «...публічне управління – це пошук у найкращий спосіб використання ресурсів задля досягнення пріоритетних цілей державної політики» [80, с. 14]. З появою нової форми управління в державному секторі була спричинена потребою оновлення організаційних структур і процедур, які вони використовують, для того, щоб усі інституції публічної сфери працювали краще.

Для того щоб ширше розкрити зміст поняття «публічне управління», необхідно звернутись до етимології слів «публічний» та «управління». Поняття «публічний» походить від лат. «publicus» – суспільний, народний» [73].

У літературі можна знайти багато різних визначень публічного адміністрування та публічного управління. Наприклад у глосарії Програми розвитку Організації об'єднаних націй (далі – ООН) дефініція «публічне адміністрування» має два тісно пов'язаних значення по-перше – «це цілісний державний апарат який включає в себе політику, правила, процедуру, систему, організаційні структури, персонал, тощо, який фінансується за рахунок держави і відповідає за управління і координацію роботи виконавчої гілки влади та її взаємодію з іншими зацікавленими сторонами в державі, суспільстві та зовнішньому середовищі; по-друге – управління та реалізація різних урядових заходів, що пов'язані з виконанням законів, постанов та рішень уряду та управління, яке пов'язано з наданням публічних послуг». [79, с. 14].

Етимологія слова «управління», чи його синоніма – «менеджмент» вказує на те, що в обох випадках йдеться про вміння управляти.

В академічному тлумачному словнику української мови «управляти» має таке визначення: «спрямовувати діяльність, роботу кого-, чого-небудь; бути на чолі когось, чогось, керувати; спрямовувати хід якогось процесу, впливати на розвиток, стан чого-небудь». [1, с. 42]

«Публічне управління забезпечує значне підвищення ефективності управлінської діяльності внаслідок високого рівня громадської підтримки та консолідації суспільства навколо спільних цілей, воно пов'язане з демократичними цінностями, принципами верховенства права, поваги до гідності людини, недискримінації, рівності, справедливості, безпеки, ефективності та ін..» [79, с. 9-12].

Ю. Шаров, «в європейському дискурсі поняття «публічне (державне) управління» охоплює три виміри: «урядування (governance) як процес колективного вироблення та реалізації стратегічних рішень на основі механізмів консенсусу формування й узгодження політики та координації дій

ключових учасників; адміністрування (administration) як чіткий розподіл повноважень і обов'язків між учасниками процесу та інформаційно-комунікативне забезпечення вертикальної та горизонтальної координації дій між суб'єктами врядування; менеджмент (management) як сукупність процесів, що спираються на інституційну основу адміністрування і спрямовані на забезпечення виконання стратегічних рішень, прийнятих у системі врядування, за рахунок використання раціональних управлінських технологій, методів, засобів і форм управління» [77, с. 7].

Думка Р. Мельника, полягає в тому, що: «публічне управління являє собою різновид суспільно корисної діяльності, який здійснюється певною сукупністю суб'єктів, зокрема органами державної влади. Влада далеко не завжди пов'язана з примусом. Нерідко вона реалізується через застосування інших механізмів – переконання, надання (виділення) матеріальних чи фінансових ресурсів тощо. А раз так, то й управління, яке має на меті досягнення певного стану суспільних відносин (вчинення дій або утримання від дій), також може здійснюватися у позапримусовому порядку» [32, с. 95-96]. Публічне управління більш повною мірою має використовувати позапримусові механізми (на відміну від «державного управління», яке базується на механізмах примусу суб'єкта управління).

При дослідженні терміну «забезпечення», було встановлено, що відповідно до тлумачного словника української мови, забезпечувати означає: «постачати щось у достатньої кількості, задовольняти кого-, що-небудь у якихось потребах. Надавати кому-небудь достатніх матеріальних засобів до існування; створювати надійні умови для здійснення чого-небудь, гарантувати щось; захищати, охороняти кого-, що-небудь від небезпеки» [1].

Отже, дослідивши етимологію та думки вчених, слід зробити висновок, що публічно-управлінське забезпечення (в контексті міграційної політики) – це прийняття центральними органами виконачої влади ефективних рішень спрямованих на регулювання, аналітику та моніторингу міграційних процесів, з метою виявлення та подолання міграційних ризиків в державі.

Наступним кроком є розкриття поняття «державна міграційна політика», суть якої можна розкрити через характеристику її ознак, які складають її суть.

«Політика –це сфера діяльності, пов'язана з відносинами між соціальним групами, визначенням форм, завдань, змісту функціонування держави. Міграційна політика є самостійним напрямом державної політики, що тісно взаємопов'язана з її складовими як внутрішнього так і зовнішнього характеру». [13, с. 7].

Відповідно з дослідженням Бублій М. «міграційна політика – є державною політикою, міжнародний контекст якої, пов'язаний із зовнішньою міграцією робочої сили. Вона потребує відповідності законодавства у сфері міграції нормам міжнародного права, захисту прав людини, зіставлення інтересів держави і людини, впливає не тільки на перерозподіл населення на території країни, а й на його чисельність і склад» [7 с. 133].

На меті державної міграційної політики є забезпечення раціонального розміщення визначеної кількості людей з точки зору ефективного розвитку економіки населення, поліпшення його якісного складу, сприяння рівномірному розвитку окремих регіонів, згладжування соціально-економічної диференціації за різних умов життя населення.

Зміст державної міграційної політики полягає у «сукупності правових, економічних, політичних, демографічних, військових та інших факторах, що забезпечують інтереси і національну безпеку держави. У своїй діяльності взаємодіє з іншими видами внутрішньої політики: соціальною, демографічною, національною політикою, економічною та геополітикою. Об'єктом міграційної політики є територіальне переміщення людей. Суб'єктом міграційної політики є громадяни України, іноземці, особи без громадянства, біженці, особи, які потребують додаткового захисту. Державна міграційна політика формується на базі принципів забезпечення свободи пересування та вибору місця проживання (кожному хто проживає на законних підставах), забезпечення державної безпеки та національних інтересів; захист прав і свобод, недопущення виявів дискримінації, запобігання масовим стихійним неврегульованим процесам

міграції населення, протидія незаконній міграції, взаємодія та координація діяльності органів виконавчої влади, співпраця з закордонними партнерами» [26, с. 220-234].

Підсумовуючи дослідження науковців термін державної міграційної політики, найбільш розгорнуте поняття було сформовано Т. Дракохруст – «державна міграційна політика – це сукупність заходів (комплекс правових, фінансових, адміністративних та організаційних), на яких базуються управлінські рішення щодо регулювання міграційних процесів із позицій міграційних пріоритетів, євроінтеграційних процесів, упорядкування міграційних потоків, боротьби із нелегальною міграцією, які мають регулюватись публічними інституціями, що наділені відповідними владними повноваженнями» [14, с. 362].

Відносно дослідження поняття «регіон», слід зазначити поняття «регіон (лат. «region» – область) – це територія, обумовлена географічними межами, та характеризується цілісністю і взаємозв'язком її складових елементів. Територіальна цілісність держави. За сукупністю явищ або ознак відрізняється від інших територій і характеризується єдністю, взаємозв'язком елементів, що її складають, і цілісністю, що є закономірним результатом її розвитку. Термін регіон застосовується для позначення територіальної ділянки будь-якого розміру, виділеної за різними ознаками або комплексом ознак» [78].

Внутрішньо-державне тлумачення регіону – «це сфера державного управління, в якій регіони розглядаються як об'єднання кількох таких одиниць за територіальним, економічним або іншими принципами» [71, с. 25-34].

У вітчизняних довідкових та енциклопедичних виданнях, що мають універсальний характер, визначення регіону є занадто розпливчатим та некоректним. Для прикладу, у малому економічному словнику регіон трактується як: «область, район; частина країни, що відрізняється від інших областей сукупністю природних і (або) історично сформованих, відносно стійких економіко-географічних і інших особливостей, що нерідко сполучаються з особливостями національного складу населення» [29].

В географічному розумінні «регіон – це певна частина народногосподарського комплексу країни, що відрізняються природними умовами і господарською спеціалізацією, або одиниця адміністративно-територіального поділу країни». [10, с. 183].

Український вчений-регіоналіст С.Романюк під регіоном розуміє: «адміністративно-територіальну одиницю субнаціонального рівня, яка має виборну владу, юридичну незалежність та власний бюджет». А. Поповкін регіону надає тлумачення як: «цілісність природного середовища, матеріального, створеного людиною, а також соціуму» [71, с. 3].

Поняття «регіон» є доволі абстрактним і припускає, що його конкретизація і змістовна інтерпретація здійснюються при виділенні визначених типів регіонів відповідно до поставлених цілей і завдань.

В даній роботі поняття регіон буде розглядатись в розрізі адміністративно-територіальної одиниці, та об'єктом виступає – Запорізькій регіон.

Міграційні процеси в Україні і тенденції в регіонах формуються, на основі загальних тенденцій у державі з урахуванням регіональних особливостей. Таку особливість має і Запорізькій регіон, суть якого буде розкрита в III розділі роботи.

1.3. Принципи та методи дослідження проблеми публічно-управлінського забезпечення реалізації державної міграційної політики України у регіоні

В науці розрізняють різні підходи дослідження : системний, комплексний, діалектичний, синергетичний, культорологічний аксіологічний, структурно-функціональний та ін., які в совою чергу включають принципи дослідження та методи.

«Принцип (від лат. – «основа») – центральне поняття, логічне вираження пізнання, основна ідея, що пронизує систему знань і встановлює субординацію цього знання» [77, с. 40].

До загальнонаукових принципів дослідження відносять: об'єктивності, історизму, принцип сходження від абстрактного до конкретного, взаємозв'язку історичного та логічного, загального зв'язку та розвитку, термінологічний, функціональний, системний, когнітивний (пізнавальний), та ін.

В даній роботі, застосовано наступні принципи дослідження публічно-управлінського забезпечення реалізації державної міграційної політики України у регіоні:

– узагальнення та систематизації – для визначення існуючих теоретичних підходів до вивчення публічно-управлінського забезпечення реалізації державної міграційної політики України у регіоні;

– діалектичний, структурно-функціональний – з метою з'ясування суті публічно-управлінського забезпечення реалізації державної міграційної політики України у регіоні;

– логіко-семантичний, аналізу та порівняння – у процесі вдосконалення понятійно-термінологічного апарату наукового дослідження, та порівняння статистичних даних між Запорізьким регіоном та іншими регіонами України;

– опису, індукції, дедукції, систематизації, аналізу та синтезу – для побудови моделі функціонування ефективного публічно-управлінського забезпечення реалізації державної міграційної політики України у регіоні;

– ретроспективний – при дослідженні явищ міграційних процесів, та публічно-управлінського забезпечення державної міграційної політики, які склалися історично на теренах України.

У філософських словниках метод визначається як «спосіб досягнення певної мети, сукупність прийомів або операцій практичного або теоретичного освоєння дійсності. Метод – «це система певних принципів, вимог, правил, за допомогою яких дослідник досягає поставленої мети дослідження. Володіння

методом означає для людини знання того, яким чином, в якій послідовності здійснювати ті чи інші дії для вирішення тих чи інших завдань» [76].

Метод пізнання, або метод дослідження – це процедури, за допомогою яких здобувається й обґрунтовується нове знання в науці. Методи дослідження класифікуються за різним параметрами.

У будь-якому дослідженні з поєднуються загальнонаукові, і спеціальні методи дослідження. Для вирішення завдань, важливо зробити правильний вибір інструмента методології який забезпечує цілеспрямований вплив на дослідження.

«В управлінській науці вирізняють три групи найважливіших методів (підходів) дослідження, специфіка яких зумовлена природою державного управління як діяльності публічної адміністрації і пов'язаних із цим різноманітних факторів політичного, економічного, соціально-культурного характеру:

- 1) загальні методи дослідження явищ і процесів управління;
- 2) логічні методи пізнання;
- 3) емпіричні методи дослідження» [33].

Для вирішення завдань поставлених у кваліфікаційній роботі, були використані наступні методи дослідження:

Метод діалектики – дав можливість розглянути динаміку суспільно-політичних процесів: становлення і розвиток інститутів публічної влади в галузі міграції. Діалектика допомогла розглянути явища в розвитку, разом з політичними, економічними, соціальними, демографічними та іншими чинниками. Такий підхід забезпечив виявлення та розв'язання політико-адміністративних проблем, публічно-управлінських забезпечень, що виникають в сфері міграційних процесів розкриває єдність та детермінованість загальних.

Інституційний підхід – через зосередження на структурно-функціональних засадах побудови системи органів публічної влади та формально-правовій характеристиці політичної системи дав можливість дослідити взаємозалежність і взаємозв'язок між змінами інституційних

структур апарату державного управління процесами та змістом державної міграційної політики України взагалі та окремо в ргiонi.

За допомогою соціологічного підходу, досліджувались публічно-управлінські забезпечення міграційними процесами з точки зору його ефективності, та розуміння яким чином досягнути бажаних організаційних цілей і досягнення цілей без зайвих затрат.

Комплексний підхід, допоміг вийти за межі адміністративно-управлінської сфери і застосувати методи інших наук та наукових знань – політології, юридичної науки, менеджменту, історії, соціології, тощо.

«Завдяки історичному підходу, досліджено систему та апарат державної влади, особливість прийняття тих чи інших управлінських рішень в сфері регулювання міграційними процесами, виходячи з історичної парадигми та факторів, що впливають на її розвиток (політичних, економічних, соціальних, культурних тощо)» [3, с. 205]. Надав можливість відстежити вплив зовнішнього середовища в часовому просторі на управлінську систему, проаналізувати її еволюцію, адекватну викликам часу. Ґрунтуючись на тому, що система інститутів міграційної політики у кожен історичний період визначається конкретними суспільно-політичними факторами, притаманними цим періодам, історичний підхід допоміг установити переваги та недоліки існуючої сьогодні в Україні публічно-управлінського забезпечення державної міграційної політики України у регіоні, стан співвідношення і взаємодії з іншими гілками державної влади і місцевим самоврядуванням, окреслити підходи щодо їх вдосконалення та оптимізації» [7, с. 135].

Другу групу становлять логічні методи пізнання. Системний підхід дає можливість розгляду державно-управлінських явищ у сукупності соціальних зв'язків, виявлення цілого та його частин, вивчити окремі складові апарату державного управління та публічно-управлінського забезпечення міграційної політики в загальній системі організації державної влади. Цей метод зосереджується на організаційно-структурних формах, у яких здійснюється управлінська діяльність, та розглядає організацію як цілісне явище, всі складові

якої взаємопов'язані цілями, функціями, принципами, методами, структурами, процесами, кадрами і ресурсним забезпеченням.

Функціональний підхід допоміг виявити необхідні на відповідному етапі державотворення функції державного управління, пошуку оптимальних варіантів їх розподілу в апараті управління ДМС.

Структурно-функціональний метод через опис сутності єдності структурного та функціонального аспектів організації державного управління міграційними процесами – дає можливість обґрунтувати особливості окремих форм виявлення цієї сутності на різних рівнях системи виконавчої влади, в підсистемах і ланках – від територіального підрозділу Запорізького регіону до апарату ДМС. Дає можливість запропонувати практичні заходи щодо оптимізації відповідності між структурою і функціями кожного окремого суб'єкта державного та публічного управління [7, с. 137].

Метод аналізу і синтезу через дослідження елементів логічної структури науки сприяв узагальненню основних понять державної міграційної політики України у регіоні, та її публічно-управлінських рішень.

До третьої групи належать методи емпіричних досліджень – сукупність конкретних прийомів, за допомогою яких систематизується емпіричний матеріал. Аналіз джерельної бази (контент-аналіз) з проблематики публічно-управлінського забезпечення реалізації державної міграційної політики України у регіоні, українських, зарубіжних і радянських учених. Розглянуто соціальну природу та сутність державного управління в міграційній сфері і на цих засадах розвинути теоретичні основи публічно-управлінського забезпечення реалізації міграційної політики у регіоні.

Аналіз документальної бази: законів, нормативно-правових актів, управлінських документів, статистичних даних, допоміг визначити недоліки законодавчого характеру, що негативно впливають на ефективність на публічно-управлінське забезпечення державної міграційної політики України у регіоні, та визначити загальні підходи вдосконалення якості правового забезпечення.

Державне управління та публічно-управлінське забезпечення як багатоаспектне явище об'єктивно потребує залучення та поєднання методології багатьох наукових галузей, тому, кожен із зазначених методів застосовувались в комплексі [7, с. 131-139].

Підсумовуючи 1 розділ, можна зробити висновок, що у зв'язку з активізацією міжнародної мобільності населення та світової міграції, в Україні має велике значення регулювання міграційних процесів. Для цього необхідно прийняття адекватних сучасності публічно-управлінських рішень з метою надання міграційним процесам організованого, безпечного, неконфліктного характеру, який полягає з одного боку у мінімізації обумовлених міграцією ризиків, та з іншого боку використання позитивного потенціалу міграції в інтересах розвитку держави та українського суспільства.

Оскільки Україна стала транзитною державою через яку прямують до країн ЄС, спроможність регулювання міграційними процесами є передумовою міжнародного співробітництва та запоруки національної безпеки України.

Тому під час висвітлення генезису та сучасної проблематики публічно-управлінського забезпечення реалізації державної міграційної політики України у регіоні, було встановлено, що протягом тривалого часу після проголошення незалежності України, держава не мала єдиного центрального органу виконавчої влади який відповідав би за міграційну політику в країні, та регіоні. Її виконували різні міністерства і відомства, що стало детермінантою розвитку проблем в державній міграційній політиці України у регіоні: зростання нелегальної міграції та недосконалий контроль за міграційними рухами, які потребують невідкладного вирішення.

Саме методологічне дослідження публічно-управлінського забезпечення міграційними процесами України у регіоні, виявлення їх сильних та слабких сторін, аналіз систем і механізмів управління міграційними процесами, дослідження центрального органу виконавчої влади в сфері міграції, визначення в його діяльності пріоритетів та недоліків, а також розробки дієвої взаємодії між відомствами – є запорукою досягнення мети у публічно-

управлінському забезпеченні реалізації державної міграційної політики України у регіоні, та посилення національної безпеки держави в цілому.

РОЗДІЛ 2

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПУБЛІЧНО-УПРАВЛІНСЬКОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАНОЇ МІГРАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ У РЕГІОНІ

2.1. Державна міграційна служба України як центральний орган виконавчої влади, яка здійснює міграційну політику в державі

«Державне управління – це специфічна діяльність держави в особі органів державної влади з метою організації суспільних відносин шляхом впорядкування, врегулювання, та балансування узгодження інтересів між державою і суспільством» [12, с. 10-14].

В результаті адміністративної реформи Державна міграційна служба України була утворена Указом Президента України № 1085 «Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади» від 09.12.2010 р. [63].

ДМС – є «центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ і який реалізує державну політику у сферах міграції (імміграції та еміграції), у тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів» [52].

ДМС у своїй діяльності керується Конституцією та законами України, указами Президента України та постановами Верховної Ради України, прийнятими відповідно до Конституції та законів України, актами Кабінету Міністрів України, іншими актами законодавства.

Відповідно до Положення про Державну міграційну службу України, яка затверджена Постановою Кабінетів Міністрів України № 360 від 20.08.2014 року, «до основних завдань ДМС відносяться:

1) реалізація державної політики у сферах міграції (імміграції та еміграції), у тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів;

2) внесення на розгляд Міністра внутрішніх справ пропозицій щодо забезпечення формування державної політики у сферах міграції (імміграції та еміграції), у тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів».

Також, згідно з зазначеним Положенням, до покладених на неї завдань ДМС виконує наступні функції:

1) «узагальнює практику застосування законодавства з питань, що належать до її компетенції, розробляє пропозиції щодо вдосконалення законодавчих актів, актів Президента України та Кабінету Міністрів України, нормативно-правових актів міністерств та в установленому порядку подає їх Міністрові внутрішніх справ;

2) проводить аналіз міграційної ситуації в Україні, проблем біженців та інших категорій мігрантів, розробляє поточні та довгострокові прогнози із зазначених питань;

3) здійснює у межах компетенції провадження з питань прийняття до громадянства України і про припинення громадянства України та подає відповідні документи на розгляд Комісії при Президентові України з питань громадянства, а також забезпечує виконання рішень Президента України з питань громадянства;

4) приймає відповідно до законодавства рішення про встановлення належності до громадянства України, оформлення набуття громадянства України та їх скасування;

5) готує пропозиції щодо визначення квоти імміграції на календарний рік;

6) приймає рішення про видачу дозволу на імміграцію, відмову в його видачі та скасування такого дозволу;

7) бере участь у межах, визначених законодавством, у вирішенні питань трудової міграції та питань, пов'язаних із навчанням в Україні іноземців та осіб без громадянства;

8) здійснює оформлення і видачу документів для тимчасового або постійного проживання в Україні, а також виїзду за її межі, вилучає такі документи та проставляє в документах, що посвідчують особу іноземців та осіб без громадянства, відмітки про заборону в'їзду в Україну в передбачених законодавством випадках;

9) приймає рішення про продовження (скорочення) строку тимчасового перебування іноземців та осіб без громадянства на території України, про добровільне повернення або примусове повернення іноземців та осіб без громадянства до країн їх громадянської належності або країн походження, звертається до судів з позовами про примусове видворення іноземців та осіб без громадянства, здійснює заходи, пов'язані з примусовим видворенням іноземців та осіб без громадянства з України;

10) здійснює оформлення і видачу громадянам України документів, що посвідчують особу та підтверджують громадянство, тимчасово затримує та вилучає такі документи у передбачених законодавством випадках;

11) здійснює ідентифікацію осіб, в тому числі тих, які звернулися із заявами про визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту в Україні, а також іноземців та осіб без громадянства, які втратили документи, що посвідчують особу, та підлягають видворенню або реадмісії;

12) виконує функції замовника з виготовлення та постачання бланків документів, що посвідчують особу та підтверджують громадянство України, і документів, що посвідчують особу та підтверджують її спеціальний статус, а також товарів, робіт і послуг для забезпечення створення і функціонування Єдиного державного демографічного реєстру;

13) здійснює розроблення зразків заяв про визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, та довідки про звернення за захистом в Україні;

14) приймає рішення про визнання іноземців та осіб без громадянства біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, про втрату, позбавлення статусу біженця або додаткового захисту і про скасування рішення про визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту;

15) збирає та аналізує інформацію про наявність у країнах походження біженців та осіб, які потребують додаткового та тимчасового захисту в Україні, умов, за яких такий захист надається;

16) надсилає компетентним органам влади інших держав запити щодо наявності в таких державах членів сім'ї осіб, які подали заяви про визнання біженцями або особами, які потребують додаткового захисту, чи яких було визнано біженцями або особами, які потребують додаткового захисту, і правових підстав для возз'єднання сімей;

17) розглядає скарги на рішення про відмову у прийнятті заяви про визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, про відмову в оформленні документів для вирішення питання щодо визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, і скасування зазначених рішень, якщо вони були прийняті з порушенням законодавства;

18) вживає у межах компетенції заходів для сприяння реалізації прав біженців та інших категорій мігрантів;

19) здійснює оформлення і видачу посвідчення біженця, посвідчення особи, якій надано додатковий захист в Україні, а також інших документів, передбачених законодавством для даних категорій осіб;

20) видає проїзні документи іноземцям та особам без громадянства, яких було визнано біженцями іншими країнами - учасниками Конвенції про статус біженців 1951 року та/або Протоколу щодо статусу біженців 1967 року;

21) забезпечує функціонування пунктів тимчасового розміщення біженців та пунктів тимчасового перебування іноземців та осіб без громадянства, які незаконно перебувають в Україні;

22) бере участь у реалізації державної політики у сфері волонтерської діяльності щодо надання допомоги біженцям;

23) подає МВС для подальшого внесення Кабінетові Міністрів України пропозиції щодо необхідності прийняття рішення про тимчасовий захист (припинення тимчасового захисту), веде реєстрацію осіб, яким надано такий захист;

24) контролює дотримання органами реєстрації законодавства з питань реєстрації місця проживання фізичних осіб;

25) надає органам реєстрації методологічну та технічну допомогу у забезпеченні взаємодії між реєстрами територіальних громад;

26) веде облік осіб, які отримали або які претендували на отримання статусу біженця чи особи, яка потребує додаткового захисту, осіб, які набули (припинили) громадянство України, та осіб, яким надано (скасовано) дозвіл на імміграцію в Україну, на всіх етапах проведення відповідних процедур;

27) здійснює розгляд звернень громадян з питань, пов'язаних з діяльністю ДМС, її територіальних органів та територіальних підрозділів, підприємств, установ та організацій, що належать до сфери її управління;

28) надає в установленому законодавством порядку органам ведення Державного реєстру виборців та іншим органам виконавчої влади передбачені законодавством відомості;

29) забезпечує створення, удосконалення, розвиток, супроводження та підтримку функціонування Єдиного державного демографічного реєстру, Єдиної інформаційно-аналітичної системи управління міграційними процесами, Національної системи біометричної верифікації та ідентифікації громадян України, іноземців та осіб без громадянства, розпорядником яких є ДМС, а також здійснює заходи із захисту інформації в них;

30) надає послуги з видачі засобів електронного цифрового підпису в установленому законодавством порядку;

31) забезпечує у межах повноважень, передбачених законом, формування інформаційних ресурсів (баз, банків даних) щодо персональних даних фізичних осіб (у тому числі їх біометричних даних, параметрів), інших інформаційних ресурсів, необхідних для виконання покладених на ДМС завдань;

32) здійснює відповідно до закону заходи щодо запобігання та протидії нелегальній (незаконній) міграції, іншим порушенням міграційного законодавства;

33) здійснює міжнародне співробітництво, бере участь у розробленні проектів та укладенні міжнародних договорів України з питань громадянства, міграції, біженців, осіб, які потребують інших форм захисту, реєстрації фізичних осіб та реадмісії, забезпечує в межах своїх повноважень виконання укладених міжнародних договорів України;

34) здійснює відповідно до закону державний контроль за дотриманням законодавства у сферах міграції (імміграції та еміграції), у тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів у передбачених законодавством випадках, притягає порушників до адміністративної відповідальності;

35) оформлює, видає, обмінює, пересилає, вилучає, повертає державі, знищує документи з безконтактним електронним носієм;

36) здійснює управління об'єктами державної власності, що належать до сфери управління ДМС;

37) надає адміністративні послуги відповідно до закону;

38) удосконалює процедури надання адміністративних послуг, у тому числі шляхом впровадження електронних сервісів, зокрема електронної черги, оплати вартості адміністративних послуг платіжними картками;

39) взаємодіє з адміністратором Єдиного державного демографічного реєстру, у тому числі з питань, пов'язаних із забезпеченням належного

функціонування та адміністрування Єдиного державного демографічного реєстру;

40) формує державне замовлення на підготовку фахівців у відповідній сфері;

41) виконує у межах повноважень, передбачених законом, правозастосовні і правоохоронні функції;

42) здійснює інші повноваження, визначені законом» [53].

ДМС України є органом виконавчої влади створення якого відбулось з одного боку для формування і реалізації державної політики у сфері міграції, протидії нелегальній міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів, а з іншого – у наданні низки адміністративних послуг населенню. Це свідчить про створення багаторівневої системи управління міграцією.

Відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України № 658 від 15 червня 2011 року, було утворено 27 територіальних органів ДМС, у структурі яких функціонувало 679 територіальних підрозділів. Згідно з щорічним звітом Голови ДМС за станом на 2020 рік відбулись суттєві зміни в штаті ДМС. Наразі до структури ДМС входить: апарат ДМС з 274 штатними одиницями, 24 територіальних органа в областях та місті Києві, 580 територіальних підрозділів, 28 центрів обслуговування громадян ДП «Документ». Також у системі ДМС перебуваєть 3 пункти тимчасового розміщення біженців (далі - ПТРБ), та 3 пункти тимчасового тримання іноземців та осіб без громадянства, які перебувають в Україні з порушенням норм міграційного законодавства [15].

У зв'язку з проведенням оптимізації служби, неодноразово чисельна штатність та структурні підрозділи скорочувались, так у вересні 2021 року зміни відбулись і в Запорізькому регіоні, у зв'язку з адміністративно-територіальною реформою ліквідовано 2 територіальних підрозділи ДМС Запорізької області – Великобілозерський та Розівський сектори міграційної служби [16].

Отже, ДМС здійснює свої повноваження безпосередньо та через територіальні органи – головні управління міграційної служби і територіальні підрозділи управління, відділи (сектори) міграційної служби в районах, районах у містах, містах обласного значення.

ДМС України з метою організації своєї діяльності:

1) «забезпечує в межах повноважень, передбачених законом, здійснення заходів щодо запобігання корупції і контроль за їх реалізацією в апараті ДМС, її територіальних органах та територіальних підрозділах, на підприємствах, в установах та організаціях, що належать до сфери її управління;

2) організовує проведення конкурсу на зайняття вакантних посад державної служби в апараті ДМС, керівників територіальних органів ДМС та їх заступників, керівників територіальних підрозділів ДМС, в установленому порядку призначає керівників підприємств, установ та організацій, що належать до сфери її управління, забезпечує в межах повноважень, визначених законом, організацію підвищення рівня професійної компетенції державних службовців і працівників апарату ДМС, її територіальних органів;

3) контролює та координує діяльність територіальних органів та територіальних підрозділів ДМС;

4) надає територіальним органам та територіальним підрозділам методичну і практичну допомогу, проводить перевірки їх діяльності;

5) організовує планово-фінансову роботу в апараті ДМС, її територіальних органах та територіальних підрозділах, пунктах тимчасового розміщення біженців, пунктах тимчасового перебування іноземців та осіб без громадянства, які незаконно перебувають в Україні, на підприємствах, в установах та організаціях, що належать до сфери її управління, здійснює контроль за використанням фінансових і матеріальних ресурсів, забезпечує організацію та вдосконалення бухгалтерського обліку в установленому законодавством порядку;

б) взаємодіє з громадськими об'єднаннями та міжнародними неурядовими організаціями, в тому числі тими, що надають гуманітарну та інші види допомоги біженцям та іншим категоріям мігрантів, шляхом реалізації спільних проектів (програм);

7) забезпечує у межах повноважень, передбачених законом, виконання завдань мобілізаційної підготовки та мобілізаційної готовності держави;

8) організовує ведення діловодства та архівне зберігання документів в апараті ДМС відповідно до встановлених правил» [52].

ДМС для виконання покладених на неї завдань має право:

1) «залучати в установленому порядку до виконання окремих робіт, участі у вивченні окремих питань вчених і фахівців, працівників центральних та місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, а також підприємств, установ та організацій (за погодженням з їх керівниками);

2) одержувати безоплатно від державних органів та органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій незалежно від форми власності та їх посадових осіб, а також від громадян та їх об'єднань інформацію, документи і матеріали, необхідні для виконання покладених на ДМС завдань;

3) скликати наради, утворювати комісії та робочі групи, проводити наукові конференції, семінари з питань, що належать до її компетенції;

4) користуватися відповідними інформаційними базами даних державних органів, державною системою урядового зв'язку та іншими технічними засобами;

5) проводити перевірки стану додержання органами виконавчої влади, громадянами, органами реєстрації, підприємствами, установами та організаціями вимог законодавства у сферах міграції (імміграції та еміграції), у тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів і вносити пропозиції щодо усунення причин порушення таких вимог;

6) ініціювати проведення спільних перевірок з правоохоронними органами та іншими центральними органами виконавчої влади у межах повноважень, передбачених законом;

7) створювати умови для тимчасового тримання іноземців та осіб без громадянства, затриманих за незаконне перебування на території України, до вирішення питання щодо їх примусового видворення або поміщення до пункту тимчасового перебування іноземців та осіб без громадянства, які незаконно перебувають в Україні, шляхом виділення приміщень в територіальних органах ДМС;

8) ДМС здійснює свої повноваження безпосередньо і через утворені в установленому порядку територіальні органи та територіальні підрозділи, у тому числі міжрегіональні. На утворені територіальні органи та територіальні підрозділи ДМС може покладатися виконання окремих завдань за міжрегіональним принципом;

9) ДМС під час виконання покладених на неї завдань взаємодіє в установленому порядку з іншими державними органами, допоміжними органами і службами, утвореними Президентом України, тимчасовими консультативними, дорадчими та іншими допоміжними органами, утвореними Кабінетом Міністрів України, органами місцевого самоврядування, об'єднаннями громадян, громадськими спілками, профспілками та організаціями роботодавців, відповідними органами іноземних держав і міжнародних організацій, а також підприємствами, установами та організаціями;

10) ДМС у межах повноважень, передбачених законом, на основі та на виконання Конституції та законів України, актів Президента України, постанов Верховної Ради України, прийнятими відповідно до Конституції та законів України, актів Кабінету Міністрів України, наказів МВС видає накази організаційно-розпорядчого характеру, організовує і контролює їх виконання;

11) ДМС очолює Голова, який призначається на посаду та звільняється з посади Кабінетом Міністрів України за пропозицією Комісії з питань вищого корпусу державної служби» [53].

Отже, у зв'язку з реалізацією багатьох функцій які покладені на ДМС України, вона має специфічну структуру яка забезпечує формування та реалізацію державної міграційної політики держави.

Першим суб'єктом реалізації міграційної політики в структурі служби виступає Голова ДМС, який має трьох заступників, у тому числі одного першого, які призначаються та звільняються з посади Кабінетом Міністрів України за пропозицією Комісії з питань вищого корпусу державної служби відповідно до законодавства про державну службу.

Для погодженого вирішення питань, що належать до компетенції ДМС, обговорення найважливіших напрямів її діяльності у ДМС може утворюватися колегія. Рішення колегії можуть бути реалізовані шляхом видання наказу.

Для розгляду наукових рекомендацій та проведення фахових консультацій з основних питань діяльності у ДМС можуть утворюватися інші постійні або тимчасові консультативні, дорадчі та інші допоміжні органи.

Рішення про утворення чи ліквідацію колегії, інших постійних або тимчасових консультативних, дорадчих та інших допоміжних органів, їх кількісний та персональний склад, положення про них затверджує Голова ДМС.

ДМС використовує транспортні засоби спеціалізованого призначення, у тому числі із символікою ДМС, обладнані спеціальними світловими та звуковими сигнальними пристроями.

ДМС є юридичною особою публічного права, має печатку із зображенням Державного Герба України та своїм найменуванням, власні бланки, рахунки в органах Казначейства.

2.2. Нормативно-правові та організаційні основи функціонування Державної міграційної служби України

Правові основи будь-якої діяльності треба розглядати в системі державно-правових настанов, що містяться в актах різної юридичної сили і визначають параметри належного поведіння суб'єктів цієї діяльності.

Нормативно-правовою основою державної міграційної політики є: «система юридичних норм, за допомогою яких держава регулює, координує, контролює виникнення та розвиток міграційних явищ і процесів в Україні [25].

Правознавець В.Колпаков пропонує акти державного управління класифікувати за такою формою:

«За юридичними властивостями на:

- нормативні-правоустановчі, загального характеру;
- ненормативні-індивідуальні;
- правозастосовні;
- право виконавчі;
- приватні адміністративні.

За межами дії (дія актів у просторі і часі):

- такі, що діють у часі на всій території без обмежень;
- такі, що діють на всій території протягом визначеного терміну;
- такі, що діють на частині території без обмежень у часі.

За характером компетенції органів, що видають нормативно-правові акти:

- загального – Президента України, Кабінету Міністрів України, місцевих державних адміністрацій;
- галузевого – управління галузевих міністерств, комітетів, відомств, керівників відділів і служб місцевих державних адміністрацій;
- функціонального управління – функціональних органів управління
- за рангом органів, що приймають акти, в їх загальній ієрархії». [26, с. 324]

Досліджуючи нормативно-правові функції ДМС України, в міграційній політиці, вагомому роль відіграють міжнародні договори та угоди, які за Конституцією України є частиною національного законодавства України.

Оскільки міграційна політика розвивається в напрямі від загального до окремого, а саме від загальних понять і суб'єктів міграційної політики і визначення їх типології, до регламентації правового статусу конкретних категорій суб'єктів, процедур його набуття, зміни або позбавлення статусу для різних учасників міграційних процесів, а також здійснення розробки загального механізму і процедур реалізації законів.

У становленні міграційного законодавства та нормативно-правового забезпечення функціонування ДМС «можна умовно поділити на чотири етапи:

- 1) до прийняття Конституції України;
- 2) після прийняття Конституції України, що охоплює період подальшої розробки і вдосконалення систематизації та кодифікації міграційного законодавства;
- 3) період гібридної війни;
- 4) інтеграція України до ЄС» [13, с. 11].

В перший період формування законодавства у сфері міграційної політики було ухвалення Декларацію «Про державний суверенітет України» від 16 липня 1991 року, де визначено принципи регулювання міграційних процесів [11].

Також в цей період прийнято Закон України «Про громадянство України» від 8 жовтня 1991 року, яким було запровадження порядок набуття, визнання та припинення громадянства України на основі інтерпретації громадянства переважно як «правового зв'язку між державою і громадянами» [47]. Закон України «Про громадянство України» є спеціальним, оскільки крім вищезазначених процедур, визначено також порядок оскарження рішень із питань громадянства, дій чи бездіяльності органів державної влади, їхніх посадових і службових осіб.

В галузі громадянства також значну роль відіграють укази Президента України, оскільки є забезпеченням реалізації Закону України «Про громадянство України». Таким указом є Указ Президента України «Питання організації виконання Закону України «Про громадянство України»» [42], із

змінами і доповненнями. Цим нормативно-правовим актом затверджено Положення про Комісію при Президентові України з питань громадянства та виконання прийнятих рішень.

Порядком провадження за заявами і поданнями з питань громадянства України визначено перелік документів, які подаються для встановлення, оформлення та перевірки належності до громадянства України, прийняття до громадянства України, припинення громадянства України, скасування рішень про оформлення набуття громадянства України, а також процедур подання цих документів та провадження за ними, виконання прийнятих рішень з питань громадянства України. За своїми ознаками такі акти Президента України носять індивідуально-правовий характер, вони визначають не загальні правила, а містять конкретні приписи, які застосовуються одноразово та після реалізації вичерпують свою дію, при цьому змінюється правовий статус особи, відповідно до якого вона набуває або припиняє громадянство України.

На початку 90-х років під час правового регулювання статусу біженців, особам, які прибували в Україну з гарячих точок з країн Співдружності Незалежних Держав (далі – СНД), було прийнято Закон України «Про біженців» який регулював сферу захисту біженців, та вперше на законодавчому рівні закріплено поняття біженця – «це особа, яка не є громадянином України і внаслідок обґрунтованих побоювань стати жертвою переслідувань за ознаками раси, віросповідання, національності, громадянства (підданства), належності до певної соціальної групи або політичних переконань перебуває за межами країни своєї громадянської належності та не може користуватися захистом цієї країни або не бажає користуватися цим захистом внаслідок таких побоювань, або, не маючи громадянства (підданства) і перебуваючи за межами країни свого попереднього постійного проживання, не може чи не бажає повернутися до неї внаслідок зазначених побоювань» [43]. Цей закон неодноразово трансформувався та піддавався позитивним змінам, в ньому було відображено основні питання розгляду клопотань шукачів притулку, ухвалення рішень із надання, втрати та позбавлення статусу біженця.

Законом запроваджено процедуру визнання особою біженцем, ведення інтерв'ю, ознайомлення шукача притулку з прийнятим рішенням, його правами та обов'язками. Надзвичайно важливим рішенням було запровадження дактилоскопіювання особою, що є важливим фактором для ідентифікації особи.

4 лютого 1994 року, приймається Закон України «Про правовий статус іноземців» [65], та «Правила в'їзду іноземців в Україну, їхнього виїзду з України і транзитного проїзду через її територію» від 29 грудня 1995 року [64], що регулюють в'їзд до України іноземців та осіб без громадянства.

Вперше в законодавстві України закріплено право іноземців у встановленому порядку іммігрувати в Україну на постійне проживання або з метою працевлаштування на певний термін а також тимчасово перебувати на її території. Визначено строк розгляду питань пов'язаних з в'їздом та виїздом іноземних громадян, зазначено в яких випадках окремим категоріям іноземців не дозволяються в'їжджати в Україну, визначено порядок видворення іноземців, та встановлено адміністративну відповідальність іноземців за порушення міграційного законодавства.

З прийняттям Конституції України 26 червня 1996 року, закріплено «право про свободу пересування та вільного вибору місця проживання будь-якої особи, яка знаходиться в Україні на законних підставах» [27, ст.33], та визначає правовий статус іноземців, прирівнюючи їх у правах та обов'язках до українських громадян. [27, ст. 26].

Також Конституцією закріплена можливість кожного з метою захисту своїх інтересів звертатись до суду або інші органи виконавчої влади (до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини). У судочинстві іноземці та особи без громадянства користуються тими самими правами що й громадяни України. Таким чином у Конституції знайшли своє відображення різні аспекти міграційних аспектів.

9 січня 1999 року видано Указ Президента України «Про питання імміграційного контролю» [67], в якому запроваджено інститут запобігання нелегальній міграції, координацію було покладено на Державний комітет у

справах охорони державного кордону України, збільшено розміри адміністративних штрафів за сприяння нелегальній міграції, а Наказом Державного комітету у справах охорони державного кордону України від 25 грудня 1997 року, передбачено затримання та видворення за межі держави порушників законодавства України.

Особливим значенням для державного регулювання міграційних процесів та прийняття управлінських рішень, стало прийняття Закону України «Про імміграцію» ухвалений 7 червня 2001 року. Закон визначає умови і порядок імміграції в Україну іноземців та осіб без громадянства, враховуючи досвід, набутий світовим товариством щодо забезпечення прав і свобод людини. «Іммігрантами вважається всі іноземці чи особи без громадянства, які отримали дозвіл на імміграцію і прибули в Україну на постійне проживання, або перебуваючи на законних підставах в Україні отримали дозвіл на імміграцію і залишились в Україні на постійне проживання» [60].

Законом визначено засади правового статусу іммігрантів, зазначено, що імміграція в Україну здійснюється відповідно до квот, які Кабінет Міністрів України буде встановлювати на кожний календарний рік. Передбачено умови надання дозволу на імміграцію, видачі посвідки на постійне проживання, порядок подання відповідних документів та повноваження державного органу, під час розгляду клопотань. У прикінцевих положеннях цього Закону є рекомендація Президента України щодо визначення центрального органу виконавчої влади, на який має бути покладено виконання функцій з питань імміграції, та приведення своїх актів у відповідність до цього закону, у зв'язку з чим, організація виконання Закону України «Про імміграцію» було визначено за Міністерством внутрішніх справ України.

26 грудня 2002 року Кабінет Міністрів України прийняв Постанову, про «Порядок формування квоти імміграції та провадження за заявами про надання дозволу на імміграцію в Україну» [54]. Відсутність протягом десяти років цього закону суттєво ускладнювало регулювання міграційними процесами, діяльність міністерств і відомств. Відбувалась реорганізація органів управління

що відповідають за здійснення і реалізацію міграційної політики України. В період з 1994 до 1997 рік, відбулось три етапи реорганізації Міністерства у справах національностей, що призвело до видання більше десяти відомств при цьому, була відсутня чітка координація між ними.

Через порушення принципу комплексного прийняття всього пакета законодавчих і підзаконних актів у сфері регулювання міграційних процесами, проблемні міграційні питання так і не вирішувались, координаційні функції не були зосереджені в одному органі державної виконавчої влади. Затягувався процес зі створенням повноцінної міграційної служби.

Як вже зазначалось, ДМС України була створена завдяки адміністративній реформі, Указом Перзидента України № 1085 «Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади» від 09.12.2010 року [63], прийнято Положення про Державну міграційну службу України, затвердженого Указом Перзидента України № 405 «Питання Державної міграційної служби України» від 6 квітня 2011 року, а Постановою Кабінету Міністрів України № 360 від 20 серпня 2014 року, затверджено нове Положення про Державну міграційну службу України, повноваження яких було розширено і доповнено [52].

Для забезпечення реалізації цих функцій в 2011 року, уряд схвалив рішення про утворення 27 територіальних органів міграційної служби – управлінь. ДМС передано пункти тимчасового розміщення біженців, що належали Держкомнацрелігії, а також пункти тимчасового перебування іноземців та осіб без громадянства, які перебували в Україні з порушенням законодавства, тобто – нелегально і підлягали видворенню за межі держави (раніше перебували в Міністерстві внутрішніх справ) [52].

На цьому реформування не зупинились. Функцію з регуляторної політики управління трудовою міграцією покладено на Державну службу зайнятості України, яка здійснює облік дозволів на працевлаштування які надаються іноземцям, здійснює ліцензування діяльності, приєє адаптації на ринку, бере участь у вирішенні проблем міжнародного співробітництва. Діяльність

Державної служби зайнятості України регулюється Законом України «Про зайнятість населення» від 24 березня 1995 року [44].

Наступним фундаментальним законом у сфері міграції є Закон України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства» від 22 вересня 2011 року [66]. Він визначає правовий статус іноземних громадян та осіб без громадянства, які проживають чи тимчасово перебувають в Україні, а також порядок в'їзду та виїзду в Україну. Законодавством України було закріплено принцип недискримінації іноземців та осіб без громадянства – «вони є рівними перед законом незалежно від походження, соціального і майнового стану, расової та національної належності, статі, мови, ставлення до релігії, роду і характеру занять» [66]. Такий підхід повністю відповідає положенням Статуту ООН, Загальної декларації прав людини, міжнародних пактів про права людини, інших міжнародних актів, що закріплюють принцип недискримінації.

Особливе значення для здійснення ефективної міграційної політики є Закон України «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту в Україні» від 8 липня 2011 року в якому враховано положення «Конвенції про статус біженців» від 28 липня 1951 року [43], та Резолюції Генеральної Асамблеї ООН «Протоколу щодо статусу біженців» 16.12.1966 року, резолюцій та рекомендації ЄС щодо удосконалення законодавства стосовно осіб, які є шукачами притулку та потребують захисту.

Цим законом запроваджено допоміжні інститути захисту: додатковий та тимчасовий а також створені умови надання захисту іноземцям та особам без громадянства, на яких не поширюється критерії визначення терміну «біженець», але відносно яких існували обставини неможливості видворення за межі України.

З метою реалізації вищезазначеного Закону, видано Наказ МВС України від 7 вересня 2011 року № 649 «Про затвердження Правил розгляду заяв та оформлення документів, необхідних для вирішення питання щодо визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту і скасування рішення про визнання особи біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту»

[53]. До Закону неодноразово було внесено зміни, доповнення новими поняттями та повноваженнями центрального органу виконавчої влади, запроваджено ПТРБ в Одеській, Київській та Закарпатській області. Закон почав повинстю гармонізувати зі стандартами ЄС, що стало початком запровадження системної нормативно-правової бази, яка забезпечує сталий розвиток національної системи притулку, та готова до подальших етапів формування міграційного законодавства України.

Дуже важливим і водночас надзвичайно складним періодом у прийнятті публічно-управлінських рішень в міграційному секторі та взагалі в державі є період загострення конфлікту на сході України та в подальшому приведення до «періоду гібридної війни», процес законотворчості в міграційній сфері уповільнився. Після 2013 року, через вагомі події в державі – Революції гідності, окупації АР Крим, проведення антитерористичної операції у Донецькій та Луганських областях, законодавство України потребувало прийняття інших важливих нормативно-правових актів.

В Україні, під час загострення конфлікту близько півтора мільйона людей були «вимушені здійснити внутрішнє переселення, залишити або покинути своє місце проживання в результаті або з метою уникнення негативних наслідків збройного конфлікту, тимчасової окупації, повсюдних проявів насильства, порушень прав людини та надзвичайних ситуацій природного чи техногенного характеру. Зазначеній категорії громадян було надано статус внутрішньо-переміщеної особи (ВПО)» [50]. Тільки в Запорізькому регіоні відповідно до інформації Консультативної Ради з питань внутрішньо переміщених осіб за станом на липень 2020 року перебувало майже 50 000 осіб, така велика цифра обумовлена географічним положенням, оскільки Запорізький регіон на сході межує з Донецьким [9].

20 жовтня 2014 року парламентом було ухвалено Закон України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб», [50] який забезпечував реалізацію гарантованих Конституцією України прав і свобод

ВПО, надання для цих осіб тимчасового житла, сприяння в працевлаштуванні, набуття освіти.

Наприкінці 2013 року, роботу по удосконаленню міграційного законодавства продовжено, в результаті чого ухвалено низку законів та розпорядчих документів таких як: «Порядок проведення заходів щодо здійснення нагляду та контролю за виконанням законодавства в міграційній сфері» затверджений спільним наказом МВС, Мінсоцполітики України та Міносвіти України № 850/536/1226 від 04 вересня 2013 року [41]; Наказом МВС № 825 від 28 серпня 2013 року затверджено «Інструкцію з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення Державною міграційною службою України» [51]; Наказ МВС №1077 від 22.11.2012 року «Про зміни до Порядку реєстрації місця проживання та перебування фізичних осіб в Україні та зразків необхідних для цього документів» [24]; та до «Порядку оформлення і видачі паспорта громадянина України», затверджений Наказом МВС № 320 від 13 квітня 2012 р. [55]; видано Наказ МВС № 681 від 15 липня 2013 року «Про затвердження тимчасового порядку розгляду заяв для оформлення посвідки на постійне проживання та посвідки на тимчасове проживання» [58].

Таким чином, прийняття низки нормативно-правових актів дало можливість Державній міграційній службі України виконувати повноваження з видачі паспортів громадянина України для виїзду за кордон та надання відомостей до Державного демографічного виборців (Закони України № 5492 від 20.11.2012 р. та № 5459 від 16.10.2012 р.) [55, 57].

З 1 січня 2013 року ДМС почало виконувати повноваження щодо протидії нелегальній міграції, а з жовтня 2013 року здійснювати міжвідомчі заходи «Мігрант», «Кордон», «Студент» і «Трудова міграція», з метою запобігання та протидії нелегальної міграції, а також іншим порушенням законодавства України в міграційній сфері.

Історични моментом для держави та міграційної політики було виконання Плану дій з лібералізації візового режиму з ухваленням 20 листопада 2012 року Закону України «Про Єдиний державний демографічний реєстр, та документи

що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус» [49], який передбачає введення для українців паспортів, а для іноземців посвідок на тимчасове чи постійне проживання, посвідчення особи без громадянства для виїзду за кордон, посвідчення біженця, проїзний документ біженця і т.д., які містять безконтактний електронний носій (БЕН), з внесеною інформацією про персональні дані особи, що є обов'язковою умовою для безвізового в'їзду на територію ЄС. Регулюванню міграції в цьому документі присвячено розділ Плану дій з лібералізації візового режиму містить підрозділи «Управління міграцією» та «Політика притулку» [64].

На першому етапі виконання Плану дій з лібералізації візового режиму передбачено схвалення «Національної стратегії управління міграцією», що реалізовано затвердженням Президента України «Концепції державної міграційної політики України» [68]. План дій з лібералізації візового режиму також націлював державу на створення ефективної інституційної структури з управління міграціями, що сприяло формуванню ДМС України. У документі зверталась увага на необхідність удосконалення правил в'їзду і перебування іммігрантів, боротьбу з нелегальною міграцією, в тому числі процедури повернення особи до країни походження та умови їхнього утримання.

Також заслуговує на особливу увагу затвердження Кабінетом Міністрів України 15 червня 2011 року «Плану заходів щодо інтеграції мігрантів в українське суспільство на 2011-2015 роки» [56]. Вперше в законодавстві України з'явився документ, який визначив питання інтеграції мігрантів в українське суспільство.

Для удосконалення міграційної політики України спрямовано також завдання Плану дій з лібералізації візового режиму щодо запровадження моніторингу як легальних так і нелегальних міграційних потоків, який має забезпечити надійну інформацію та формування статистичних даних необхідних для публічно-управлінського забезпечення міграційними процесами.

Наступним суттєвим заходом стало затвердження Кабінетом Міністрів України 18 жовтня 2017 року Постанови № 784 «Про затвердження Порядку ведення Єдиного державного демографічного реєстру», [57]. Надання інформації з цього реєстру, видачі довідки про внесення інформації до цього реєстру та про надані документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус, взаємодії між уповноваженими суб'єктами а також процедуру здійснення ідентифікації та верифікації осіб. Мета зазначеного реєстру є ідентифікація особи для оформлення, видачі, обміну, пересилання, вилучення повернення державі, визнання недійсним та знищення документів, а також ведення обліку інформації про реєстрацію місця проживання особи.

ДМС України – є розпорядником ЄДДР, який складається з головного та резервного обчислювальних центрів вузлів уповноважених суб'єктів. Також уповноваженими суб'єктами визначено Міністерство закордонних справ, закордонні дипломатичні установи, органи виконавчої влади, центри надання адміністративних послуг та інші.

12 липня 2017 року, в Україні в сфері міграційної політики відбулась знакова подія – прийняття Урядом України «Стратегії державної міграційної політики на період до 2025 року» [69]. Це відбулось майже одразу, як громадяни України отримали можливість подорожувати територією ЄС без віз, що є результатом визнання значних успіхів, досягнутих державою в розбудові системи управління міграціями. Новий документ замінив Концепцію державної міграційної політики 2011 року, яка перестала відповідати сучасній ситуації в державі.

Сприяння розроблення Стратегії державної міграційної політики була Міжнародна організації з міграції (далі – МОМ), ЄС, надаючи консультативні висновки щодо адаптації міжнародних практик до українського контексту.

Історичним моментом стало набрання чинності Постанови Кабінету Міністрів України № 317 від 24.03.2021 року «Про деякі питання визнання особою без громадянства» 16 квітня 2021 року [42], яка визначила механізм і

порядок звернення осіб без громадянства до ДМС з заявами про надання статусу особи без громадянства, порядок розгляду цих заяв та надання відповідного документу.

Цей нормативно-правовий акт став ключовим для апатридів – «осіб без громадянства, які не мають громадянства будь-якої держави, і їхнє правове становище визначається законодавством держави перебування» [66], тому що багато часу міграційна служба не мала дієвого механізму визначення статусу особам без громадянства, що ускладнювало суспільне життя цих осіб, вони тривалий час проживали в Україні без документів посвідчуючи її особу і статус.

Підсумовуючи аспекти нормативно-правового забезпечення та організацію діяльності ДМС України, можна відзначити, що відбувся прорив в удосконаленні міграційного законодавства України, активізації міжнародного співтовариства та співпраці, удосконалення міграційної політики, прийняття низки нормативно-правових актів, які зробили вагомий внесок у покращення умов для мандрівок громадянам України через відміну безвізового режиму у багатьох країнах ЄС завдяки запровадженню біометричних документів. Але разом з тим не всі проблеми вирішено, в законодавстві не вистачає низки законів які б забезпечували механізм реалізації Стратегії державної міграційної політики і виконання задекларованих норм.

2.3. Основні напрямки та проблеми протидії нелегальній міграції за участю Державної міграційної служби України на регіональному рівні

Дослідження з питань нелегальної міграції в Україні здійснюється з метою формування оцінки чисельності іноземців, які не мають законних підстав для перебування в Україні.

Відповідно до п. 14 ст. 1 Закону України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства», закріплено визначення нелегального мігранта – «це іноземець або особа без громадянства, які перетнули державний кордон поза пунктами пропуску або в пунктах пропуску, але з уникненням прикордонного контролю і невідкладно не звернулися із заявою про надання статусу біженця чи отримання притулку в Україні, а також іноземець або особа без громадянства, які законно прибули в Україну, але після закінчення визначеного їм терміну перебування втратили підстави для подальшого перебування та ухиляються від виїзду з України» [66].

Проте, МОМ у своїй діяльності пропонує використовувати термін «мігрант з нерегульованим статусом», а також обмежувати використання термінів «нелегальна міграція» та «незаконна міграція». Це пов'язано з тим, що вживання прикметників «нелегальний», «незаконний» щодо мігрантів: «має негативну конотацію, поширює в суспільстві стереотипи, які призводять до дискримінації, формує ставлення до осіб, котрі порушили міграційне законодавство, як до злочинців, хоча такі дії є адміністративними правопорушеннями» [36, с. 2]. Термінологія МОМ відповідає міжнародним документам, але оскільки в Законі України «Про імміграцію» застосовується термін «нелегальний», тому в кваліфікаційній роботі буде застосовуватися обидва трактування.

Незаконний в'їзд та незаконне переправлення осіб через державний кордон України, не належали до предмета дослідження і досліджувалися лише опосередковано, лише для виявлення масштабів нерегульованої міграції. Головною метою було оцінювання числових параметрів нерегульованої міграції. Детальний аналіз характеристик мігрантів із нерегульованим

статусом, включно з аналізом за статтю та віком, регіоном перебування, причиною незаконного перебування потребує подальшого проведення дослідження.

Згідно з концепцією розвитку сектору безпеки і оборони України, розвиток ДМС планується здійснити шляхом: «...підвищення ефективності виконання покладених на неї завдань та запровадження сучасних прозорих процедур надання якісних послуг, подолання внутрішніх негативних явищ, а також реалізації державної політики у сферах міграції (імміграції та еміграції), зокрема протидії нелегальній (незаконній) міграції, реєстрації фізичних осіб, біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів». [72].

Державна міграційна політика, що спрямована на протидію нелегальній міграції, визначається великою кількістю нормативно-правових документів, серед яких низка законів і підзаконних актів які було досліджено в підрозділі 1.2.

Сучасна геополітична ситуація в світі виступає каталізатором масштабних обсягів нелегальної міграції. Географічне розташування України, спонукає іноземців до міграційних потоків, які спрямовуються через Україну до країн Європи. Механізми формування транзитних потоків нелегальної міграції постійно вдосконалюються, їх потужність зростає, проте з кожним роком покращується і вдосконалюється система пропуску через державний кордон України.

Останнім часом велика частина іммігрантів використовує нелегальну форму міграції як спосіб утечі від воєнних конфліктів, що відбуваються у країні їх постійного проживання.

До першої групи причин, що зумовлені соціально-економічними та іншими особливостями країни громадянства, належать: «політичні переслідування; різноманітні дискримінації (расова, етнічна, релігійна); стихійні лиха; реформи в державі; причини інтелектуального характеру; причини культурного характеру; причини економічного характеру. Переліченим причинам властива значна частка імпульсу, який спонукає людей

до еміграції. Відсутність роботи, низька заробітна плата, незатребуваність, неможливість зробити кар'єру – основні економічні мотиви.

До іншої групи причин, зумовлених соціально-економічними й іншими особливостями країни, до якої вони прибувають або яку вони перетинають транзитом, належать: специфіка географічного положення; економічна нестабільність; недосконалість механізму протидії нелегальній міграції; недосконале нормативно-правове регулювання; прорахунки у формуванні управлінських структур і визначенні їхньої компетенції.

На відміну від економічно розвинених держав ЄС, які приваблюють іммігрантів високим рівнем життя, Україна приваблює своїм географічним положенням, та задовольняє специфічний контингент іммігрантів – низько кваліфікованих або взагалі без будь-якої кваліфікації громадян, кримінальних елементів з країн Південно-Східної Азії, Близького Сходу, Африки, Кавказу. Другим важливим фактором виступає сьогоднішня економічна нестабільність в Україні, яка приваблює потоки нелегальної міграції. В економічній нестабільності, хаосі, неусталеності нормативно-правового законодавства в Україні вони вбачають можливість швидко накопичити значний капітал з мінімальними затратами» [14, с. 197-201].

Інші нелегальні мігранти розглядають Україну не як державу для своєї подальшої діяльності, а як тимчасове місце перебування, для подальшої імміграції до країн Європи.

Тому, важливою умовою побудови європейської держави – є формування та реалізація міграційної політики, вдосконалення системи державного управління міграційними процесами, запровадження ефективного контролю за дотриманням міграційного законодавства всередині держави, аналізу ризиків, які повинні бути спрямовані на забезпечення національної безпеки, захисту національних інтересів України та відповідати європейським стандартам та взятих Україною міжнародних зобов'язань.

12 липня 2017 року з метою набуття в перспективі членства в ЄС й імплементації Угоди та з урахуванням європейських стандартів

розпорядженням Кабінету Міністрів України № 482-р було схвалено «Стратегію державної міграційної політики України на період до 2025 року», де визначено конкретні цілі у сфері запобігання нелегальній міграції, зокрема «запровадження ефективного механізму взаємодії та співпраці між відповідними органами державної влади щодо контролю за дотриманням міграційного законодавства, послідовного впровадження методології виявлення нелегальної міграції всередині держави, аналізу ризиків, забезпечення поваги до людської гідності осіб, що повертаються, заохочуючи їх до добровільного повернення, проведення переговорного процесу й укладення угод про реадмісію з державами походження та транзиту найбільшої кількості нелегальних мігрантів в Україні» [69].

На початку 2020 року відбулась знакова подія у напрямку боротьби з незаконною міграцією та у розвитку взаємодії з іншими органами виконавчої влади при здійсненні міграційної політики. Так завдяки реформуванню структурного підрозділу Національної поліції, а саме – Департаменту боротьби зі злочинами, пов'язаними з торгівлею людьми змінено у Департамент міграційної поліції. «Основні зміни у реформі полягають в тому, що раніше ключовим напрямом діяльності цього підрозділу була суспільна мораль – протидія кримінальним правопорушенням, пов'язаним з утриманням місць розпусти, сутенерством тощо. Тепер основна увага зосереджена на протидії торгівлі людьми та незаконній міграції» [20]. Мотив переформатування підрозділу також полягав у тому, що Україна поступово з країни транзиту нелегальних мігрантів перетворюється в країну призначення. А попит на контрабанду мігрантів та легалізацію іноземців створив масштабний чорний ринок незаконних послуг, який контролюють організовані злочинні групи.

Створення Департаменту міграційної поліції, значано покращило роботу по боротьбі з незаконною міграцією, оскільки в ДМС не має тих повноважень які мають співробітники Національної поліції зокрема при затримці іноземця, його транспортування, складання протоколу про адміністративне затримання, здійснення догляду іноземця і т.д.

Згідно зі статистичним звіттом Національної поліції України в 2020 році: «іноземці на території України вчинили понад 92 тисячі адміністративних та майже 1700 кримінальних правопорушень. Це, безумовно, викликає напругу в суспільстві. Після відбуття покарання поліція наполягає на анулюванні їх посвідок на проживання та за участю ДМС видворятиме з території України. Це загальноновизнана світова практика. Тож міграційна поліція зосередиться на питаннях міграційної безпеки держави та на взаємодії з Державною прикордонною службою та Державною міграційною службою» [20].

Важливим кроком у спрямуванні зусиль держави у регіоні, щодо вдосконалення реалізації міграційної політики та скоординованих дій органів ДМС у сфері протидії нелегальній міграції стало впровадження ефективної міжвідомчої співпраці під час проведення профілактичних заходів під умовною назвою «Мігрант», до яких долучились співробітники Державної прикордонної служби України, Національної поліції України, Служби безпеки України, та інших органів влади.

Так, на прикладі спільних відпрацювань у 2019 році «на території держави працівниками ДМС виявлено 12 864 осіб з нерегульованим статусом (2018 р. – 11 203), що на 14,8% більше ніж в аналогічному періоді минулого року, з яких 1 588 осіб або 12,7% (2018 р. – 1 418 або 12,7%) від загалу - в'їхали в Україну незаконно (без документів, що посвідчують особу, або поза пунктами пропуску)» [38].

За регіонами перебування, та порівняння 2018 року та 2019 року, найбільше нелегальних мігрантів виявлено «в Одеській області – 2 152 або 16,7% від загальної кількості виявлених (2018 р. – 1 659, зростання на 29,7%), Харківській – 1 519 або 11,8 % (2018 р. – 1 533, зменшення на 0,9%), Дніпропетровській – 731 або 5,7 % (2018 р. – 616, зростання на 18,7%), Полтавській – 481 або 3,7% (2018 р. – 424, зростання на 13,4%), Запорізькій – 461 або 3,6% (2018 р. – 419, зростання на 10%), Херсонській – 398 або 3,1% (2018 р. – 345, зростання на 15,4%), Вінницькій – 384 або 3% (2018 р. – 344, зростання на 11,6%), Львівській – 382 або 3% (2018 р. – 420, зменшення на 9%),

Сумській – 310 або 2,4% (2018 р. – 382, зменшення на 23,2%), Донецькій – 252 або 2% (2018 р. – 235, зростання на 7,2%) областях та ЦМУДМС у м. Києві та Київській області – 2 747 або 21,4% (2018 р. – 1 863 (ГУДМС в м. Києві + УДМС в Київській області), зростання на 47,5%), інші – 23,6%» [37].

За країнами походження переважна більшість нелегальних мігрантів є вихідцями з Азербайджану – 2 667 осіб або 20,7% від загалу, Росії – 1 969 або 15,3%, Узбекистану – 1 219 або 9,5%, Вірменії – 1 107 або 8,6%, Молдови – 929 або 7,2% , Грузії – 909 або 7,1%, Таджикистану – 385 або 3%, В'єтнаму – 301 або 2,3%, Туреччини – 292 або 2,3%, Білорусі – 233 або 1,8%, Бангладеш – 223 або 1,7%, інші – 20,5%. Відносно нелегальних мігрантів в 2019 році прийнято 12 955 рішень (2018 р.– 11 445, зростання на 13,2%).

Під час профілактичних заходів співробітники Національної поліції та посадові особи органів ДМС зіткнулись із проблемою виявлення на території України груп нелегальних мігрантів (із Пакистану, Бангладеш, В'єтнаму, Сирії) які прибули на територію України через неконтрольовані території на сході, поза пунктами державного кордону, транзитом, з метою подальшого потрапляння до країн ЄС. У більшості іноземців були відсутні документи, що посвідчують особу, що ускладнювало їх ідентифікацію та прийняття рішень у межах компетенції.

Крім того, відсутність консульських установ на території України деяких держав (наприклад – Сирії), угод про реадмісію, імплементаційних протоколів, самого механізму їх ідентифікації спричинило збільшення кількості іноземців, яких було поміщено до ПТП, та витрат державних коштів на їх тривале утримання.

Ураховуючи поширення коронавірусної хвороби (COVID–19) Верховною Радою України 17 березня 2020 року прийнято Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, спрямованих на запобігання виникнення і поширення коронавірусної хвороби (COVID–19)» [37].

Цим Законом передбачено: «у зв'язку із введенням карантину до іноземців та осіб без громадянства, які не змогли виїхати за межі України або

не змогли звернутися до територіальних органів/підрозділів ДМС із заявою про продовження строку перебування на території України та/або про обмін посвідки на тимчасове/постійне проживання, не буде застосовуватися адміністративна відповідальність за порушення законодавства про правовий статус іноземців та осіб без громадянства, якщо такі порушення настали в період чи внаслідок встановлення карантину» [46].

Тому за 2020 рік на території держави працівниками ДМС виявлено лише 3 210 нелегальних мігрантів (2019 р. – 8 620), що на 71% менше ніж за аналогічний період 2019 року, з яких 321 особа або 10% (2019 р. – 1 246 або 14,5%) від загалу – в'їхали в Україну незаконно (без документів, що посвідчують особу, або поза пунктами пропуску) [39].

За регіонами перебування найбільше нелегальних мігрантів виявлено в Одеській – 647 або 20,2% від загальної кількості виявлених (2019 р. – 1 426, зменшення на 54,6%), Харківській – 302 або 9,4 % (2019 р. – 1 071, зменшення на 71,8%), Дніпропетровській – 230 або 7,2 % (2019 р. – 489, зменшення на 53%), Запорізькій – 150 або 4,8% (2019 р. – 354, зменшення на 57,6%), Вінницькій – 120 або 3,7% (2019 р. – 258, зменшення на 53,5%), Полтавській – 118 або 3,7% (2019 р. – 327, зменшення на 63,9%), Львівській – 129 або 4% (2019 р. – 251, зменшення на 48,6%) областях та ЦМУДМС у м. Києві та Київській області – 584 або 18,2% (2019 р. – 1 913, зменшення на 69,5%), інші – 28,8%.

За країнами походження переважна більшість нелегальних мігрантів є вихідцями з Азербайджану – 582 осіб або 18,1% від загалу (2019 р. – 1 800, зменшення на 67,7%), Росії – 528 або 16,5% (2019 р. – 1 417, зменшення на 62,7%), Узбекистану – 277 або 8,6% (2019 р. – 755, зменшення на 63,3%), Молдови – 253 або 7,9 % (2019 р. – 567, зменшення на 55,4%), Вірменії – 213 або 6,6% (2019 р. – 537, зменшення на 60,3%), Грузії – 213 або 6,6% (2019 р. – 648, зменшення на 67,1%), Туреччини – 119 або 3,7% (2019 р. – 192, зменшення на 38%), Таджикистану – 111 або 3,5% (2019 р. – 236, зменшення на 53%), інші – 28,5%. [39].

Відносно нелегальних мігрантів в Україні прийнято: «3 158 рішень (2019 р. – 8 648, зменшення на 63,5%), зокрема:

4 – про добровільне повернення (2019 р. – 12 зменшення на 66,7 %), з них виконано 3 (2019 р. – 10);

2 985– про примусове повернення (2019 р. – 8 212, зменшення на 63,7%), з яких виконано 2 190 або 73,4% (2019 р. – 5 440, зменшення на 58,9%);

169 – про примусове видворення (2019 р. – 424 зменшення на 60,1%), з яких виконано 128 або 75,7% (2019 р. – 340 зменшення на 62,4%).

Крім того, прийнято 3 078 рішення про заборону в'їзду в Україну (2019 р. – 2 383 зростання на 29,2%)» [39].

З метою забезпечення примусового видворення нелегальних мігрантів, в тому числі ідентифікації тих, які не мали документів, що посвідчують особу та підтверджують громадянство, протягом 2020 року в пунктах тимчасового перебування іноземців та осіб без громадянства, які перебувають в Україні з порушенням вимог міграційного законодавства, утримувалося 676 осіб (2019 р. – 1 107), що на 38,9% менше, ніж за аналогічний період 2018 року. У вересні 2020 року в ПТПІ утримувалось 267 осіб (2019 р. – 396), з яких 117 (2019 р. – 230) поміщено органами міграційної служби, 150 (2019 р. – 166) – органами охорони державного кордону України.

Як бачимо зі статистики, Запорізький регіон в 2020 році посідає 5 місце з виявлення нелегальних мігрантів в Україні, відповідно і прийнятих рішень про примусове повернення та видворення до країн походження. Це свідчить про те, що Запорізька область є привабливою для імміграції серед іноземців та осіб без громадянства і це обумовлено де-кількома факторами.

По-перше, за даними українського державного центру міжнародної освіти, в Україні навчається понад 76 тисячі іноземних студентів із 155 країн світу.

Зокрема, в місті Запоріжжі їхня кількість становить майже 3000 студентів. Це іноземці – вихідці з Марокко, Узбекистану, Азербайджану, Туркменістану, Еквадору, Індії, Нігерії, Зімбабве, Мадагаскару та інших країн. В області

розташовані навчальні заклади вищої освіти, зокрема Запорізький медичний державний інститут, в якому навчається майже 2000 іноземних студентів з 42 країн світу, з них: на підготовчому факультеті – 120 учнів, на міжнародному факультеті – понад 1800 студентів, на етапі післядипломного навчання – 20 осіб. Чимало з них навчається в Запорізькому національному університеті [21, 22].

Як свідчить практика в Запорізькому регіоні, багато іноземців, які прибули в Україну з метою навчання, згодом втрачають статус студента навчального закладу, або насправді не мають на меті навчатися (через що їх відраховують з вищих навчальних закладів через різні причини), а укласти фіктивні шлюби з громадянами України, оскільки перебування у шлюбі понад 2 роки з громадянином України – є підставою для прийняття іноземця до громадянства України [47, ст.9], після чого іноземці отримують паспорт громадянина України, та паспорт громадянина України для виїзду за кордон з безконтактним електронним носієм, що дає право як громадянину України подорожувати Європою без віз, та вподальшому такі іноземці розривають шлюби, покидають державу, для пошуку кращої перспективи для себе. Де-юре – особа є громадянином України, а де-факто, вона не проживає на території України, не працює і не сплачує податки, що є негативним фактором для розвитку держави в демографічному, економічному, соціальному аспекті.

Інша категорія студентів, після відрахування з навчального закладу втрачають статус легального мігранта, оформлені йому документи анулюються, але трапляються непоодинокі випадки, коли місцезнаходження відрахованих студентів встановити не вдається, вони починають переховуватися, продовжують знаходитись в регіоні з нелегальним статусом та вчиняти злочини матеріального характеру, що також є негативним явищем і посилює напругу і суспільстві.

По-друге – у зв'язку з тим, що Запорізький регіон межує з Донецьким, під час проведення АТО та в подальшому розпочаток «гібридної війни», громадяни були вимушені покидати свої домівки, та переїжджати з Донецької

та Луганської областей до інших регіонів з метою налагоджування свого життя.

Запорізький регіон став в епіцентрі вимушеного переселення громадян та внутрішньої міграції, у зв'язку із своїм географічним положенням, тому серед громадян України були і іноземці та особи без громадянства, які начебто втратили свої документи, але насправді перебували на нелегальному становищі, а у зв'язку з відсутності на той момент єдиної аналітичної бази даних перевірити інформацію було складно, оскільки обліки залишились на непідконтрольній Україні території, тому тривала важка праця з ідентифікації цих осіб, вирішення питання щодо надання їм законного статусу, або прийняття рішення про повернення до держави походження.

Відповідно до статистичної інформації ДМС Запорізького регіону за 10 місяців 2021 року за участю правоохоронних органів було виявлено 221 особу з нерегульованим статусом, відносно 194 іноземців було прийнято рішення про примусове повернення, відносно 17 осіб – про примусове видворення за межі України, 117 рішень щодо заборони в'їзду в Україну (див. Додаток А, табл.1). Відносно правопорушників спеціалістами ДМС Запорізької області складено більше ніж 1 000 протоколів про адміністративні правопорушення

По-третє у зв'язку з тим, що в Запорізькому регіоні відсутній ПТПП (пункт тимчасового перебування іноземців, розташовані лише в Миколаївській, Волинській та Чернігівських областях) та ПТРБ (пункт тимчасового розміщення біженців знаходяться у Закарпатському, Одеському, Київському регіонах), в яких розміщують осіб з нерегульованим статусом, ускладнює процес затримання іноземців та осіб без громадянства, та транспортування їх до вищезазначених пунктів у передбачений законом строк.

Тому для ефективного управління міграційними процесами, що сприятимуть швидкому поверненню мігрантів із нерегульованим статусом до країн походження, необхідна дієва процедура ідентифікації осіб та верифікації їх документів, яка б дала змогу скоротити термін перебування іноземців та осіб

без громадянства в ПТШ, що власне зберігає кошти держави на їх утримання, та не порушує права іноземця чи особи без громадянства.

«Одним з вирішенням проблеми щодо швидкої ідентифікації осіб є складення двосторонніх або багатосторонніх договорів про реадмісію громадян. На теперішній час імплементаційні протоколи до Угоди між Україною та ЄС про реадмісію осіб між Кабінетом Міністрів України та Урядами п'яти країн ЄС: Австрії, Чехії, Естонії, Польщі та Литви. Проекти Імплементаційних протоколів до Угоди з ЄС, запропоновані українською стороною, знаходяться на опрацюванні компетентних органів Мальти, Греції, Словенії, Угорщини, Хорватії, Швеції, Словаччини, Італії, Кіпру, Іспанії та Португалії. На опрацюванні української сторони знаходяться Імплементаційні протоколи між Кабінетом Міністрів України та Урядами Франції, Німеччини та Болгарії. На завершальній стадії знаходиться підготовка до підписання Імплементаційних протоколів з Румунією та Латвією. На різних стадіях триває діалог із Сербією, Казахстаном, Вірменією, Ліваном, Таджикистаном, Азербайджаном, Афганістаном, Китаєм, Іраном, Індією, Шрі-Ланкою, Бангладеш, Іраком, Лівією, Нігерією» [14].

ДМС Запорізькій регіону під час збору статистичних даних та проведення аналітики бере активну участь і під час вирішення проблемних питань надає центральному органу виконавчої влади доповідні записки щодо вирішення проблем боротьби з незаконною міграцією, сприяння надання іноземцям, особам без громадянства, біженцям, особам які потребують додаткового захисту врегульованого статусу та надає пропозиції про вдосконалення інформаційно-аналітичної системи ЄІАС УМП ДМС.

Отже, підсумовуючи 2 розділ кваліфікаційної роботи, було досліджено ДМС України, як центральний орган виконавчої влади, який реалізує державну міграційну політику. Розкрито нормативно-правове та організаційне забезпечення виконавчого органу. Висвітлено його структуру, функції і завдання які він реалізовує.

Важливим та необхідним інструментом щодо протидії неврегульованій міграції мають стати публічно-управлінські рішення щодо вдосконалення міграційного законодавства України, аналізу проблеми у кожному регіоні держави та шляхи їх подолання. Визначення ризиків і стратегій прийняття рішень в кожному територіальному органі ДМС в залежності від специфіки регіону.

Запорізький регіон привабливий для іноземців різного походження і з різних держав, у багатьох іноземців на меті залишитись проживати в Запорізькій області через навчання, оскільки в регіоні є вищі навчальні заклади освіти, дипломи яких користуються попитом за кордоном. У інших іноземців – укласти фіктивні шлюби, для подальшого оформлення українського громадянства та отримання біометричних документів, завдяки яким є можливість подорожувати без віз для пошуку іншої країни для проживання, а у третіх – використання ресурсів України для збагачення та створення конкуренції на трудовому ринку.

Під час висвітлення основних напрямків протидії нелегальній міграції, як напрямку реалізації державної міграційної політики на регіональному рівні, встановлено, що в Запорізькому регіоні існує нагальна потреба в покращенні взаємодії між структурними підрозділами ДМС, Нацполіції і Служби безпеки Запорізької області, а також вирішення кадрового питання щодо збільшення спеціалістів, які реалізують державну політику у сфері протидії нелегальній міграції.

Важливим елементом протидії неврегульованій міграції як в державі так і в Запорізькому регіоні, є виконання Плану заходів на 2018–2021 роки щодо реалізації «Стратегії державної міграційної політики України на період до 2025 року», та ралізація укладення двосторонніх договорів про реадмісію між Україною та іноземними державами.

РОЗДІЛ 3

ПРАКСЕОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ПУБЛІЧНО-УПРАВЛІНСЬКОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ МІГРАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ У РЕГІОНІ

3.1. Аналітичне забезпечення та моніторинг міграційних процесів в Запорізькому регіоні як складова публічно-управлінської діяльності

В умовах постійного подолання значних інформаційних невизначеностей, відповіді на проблемні питання повинні надаватися швидко. Тому постає проблема розуміння природи аналітики в різних процесах з реалізації державної політики, та забезпечення публічно-управлінського забезпечення в державі та у регіонах, яке дає змогу вирішувати значний комплекс завдань: одержувати інформацію необхідну для обґрунтування цілей і формування завдань управління; аргументувати прийняття управлінських рішень, виявляти соціальні резерви та використовувати їх для підвищення ефективності виробництва і управління; як найкраще виходити із кризових і неоднозначних ситуацій, сприяти розробці концепцій, проектів, програм, планів і прогнозів, удосконалювати організацію і систему управління.

Термін «аналітика» звичайно включає два змісти. Під аналітикою розуміють «галузь діяльності, що стрімко розвивається і базується на одержанні інформації за допомогою аналітичних методів для потреб практичної діяльності. Аналітика в цьому аспекті виступає як діяльність із виробництва знання про процес і в процесі вироблення, прийняття й реалізації політичних рішень» [28, с. 5-10].

Інший аспект трактування аналітики - це «ототожнення її із прикладною політико-управлінською дисципліною, що використовує множинні методи дослідження й аргументації з метою розробки принципів і методів підготовки, прийняття і здійснення публічно-політичних рішень у проблемних ситуаціях, що є суспільно значущими» [77, с.5-9].

Моніторинг (від англ. «monitoring» – відстеження) – «постійне спостереження за будь-яким процесом з метою виявлення його відповідності очікуваному результату. Під моніторингом соціально-економічних та політичних процесів слід розуміти постійний, систематичний збір інформації з метою спостереження і контролю за розвитком певного соціально-політичного явища чи процесу, а також його прогнозування» [31 с. 34].

Ефективна управлінська політика в умовах системних криз неможлива без постійного вдосконалення аналітичного інструментарію щодо визначення системних викликів і загроз.

Інтеграція України до ЄС потребує нових підходів до регулювання міграційних процесів, а саме – запровадження сучасних технологій у діяльність органів державної влади для забезпечення виконання покладених на них завдань і функцій, надання такими органами послуг у сфері міграції, оперативного отримання актуальної і достовірної інформації про стан та тенденції міграційних процесів, аналітики, моніторингу та виявлення причинно-наслідкових зв'язків, а також їх негативного впливу на соціально-економічний стан України.

Ці системи реалізуються ДМС в рамках проекту «Підтримка управління міграцією та притулком в Україні», який фінансується ЄС та імплементується МОМ. «Проект має на меті приведення процесів управління міграційними процесами та роботи з шукачами притулку в Україні у відповідність до європейських та міжнародних стандартів шляхом посилення інституційної та технічної спроможності органів, задіяних в управлінні міграційними процесами» [36].

ДМС відповідно до покладених на неї завдань забезпечує формування інформаційних ресурсів, які складаються з персональних даних громадян України, іноземців та осіб без громадянства. Відсутність в Україні автоматизованої системи обліку таких даних не давало можливості ДМС та її регіональним органам, які виконуть міграційну політику, в повній мірі виконувати основні завдання.

Неврегульованість процесів інформаційної взаємодії органів державної влади, управління інформаційними відносинами під час обробки інформації з використанням інформаційно-телекомунікаційних систем, обміну такою інформацією між органами державної влади суттєво ускладнює управління міграційними процесами.

Таким чином, 7 листопада 2012 року, розпорядженням Кабінету Міністрів України схвалено Концепцію «Про створення єдиної інформаційної системи управління міграційними процесами (ЄІАС УМП) [72]. Концепція визначила шляхи та етапи створення ЄІАС УМП застосування якої спрямоване на автоматизацію діяльності ДМС і приведення з урахуванням кращого досвіду ЄС системи державного управління міграційними процесами у відповідність із стандартами ЄС.

Завдяки створенню ЄІАС УМП, було вирішено ряд проблемних питань реалізації публічно-управлінського забезпечення державної міграційної політики України у регіоні, а саме:

- 1) сформовано єдину інформаційно-аналітичну систему;
- 2) підвищено ефективність державного управління міграційними процесами на регіональному рівні, шляхом отримання державного інформаційного ресурсу для управління ними, та виконання публічно-управлінських функцій,;
- 3) забезпечено інформаційно-технічну діяльність органів державної влади, спрямовану на гарантування громадянам їх конституційних прав на свободу пересування і вільний вибір місця проживання;
- 4) автоматизовано процеси обробки інформації з використанням електронних носіїв інформації, що міститься в паспортних документах громадян України, іноземців та осіб без громадянства, відповідно до стандартів ІКАО (Міжнародна організація цивільної авіації «ІКАО» International Civil Aviation Organization, ICAO – «є спеціалізованою установою ООН що займається організацією і координацією міжнародного співробітництва держав у всіх аспектах діяльності цивільної авіації» [62]) та ЄС;

5) в Запорізькому регіоні збільшено кількість адміністративних послуг міграційного напрямку які надаються з використанням інформаційних ресурсів ДМС, а також оформлення адміністративних справ про притягнення іноземців як порушують міграційне законодавства до відповідальності;

б) підвищено рівень національної безпеки шляхом прогнозування в Запорізькому регіоні міграційних процесів з урахуванням сучасної та передбачуваної соціально-економічної і суспільно-політичної ситуації, особливо в стані гібридної війни та географічним межуванням з Донецьким регіоном, який вийшов з-під політичного контролю держави;

7) запроваджено систему ідентифікації осіб та верифікації їх документів.

Створення інформаційно-аналітичної системи сприяє виконанню Плану дій щодо лібералізації ЄС візового режиму для України, який схвалено на саміті Україна - Європейський Союз (22 листопада 2010 р., м. Брюссель, Королівство Бельгія), та поступової ліквідації різниці між міграційними процедурами в Україні та країнах ЄС.

За станом на 2021 рік ЄІАС УМП є розгалуженою інформаційною системою яка включає в себе наступні підсистеми: «Оформлення паспорта громадянина України», «Оформлення паспорта громадянина України для виїзду за кордон», «Облік осіб, які набули або припинили громадянство України», «Адміністративні правопорушення», «Облік іноземців та біженців», «Перевірка недійсних документів».

ЄІАС УМП призначено полегшити взаємодію між працівниками ДМС та іноземцями і особами без громадянства, біженцями, та особами, що потребують додаткового захисту, та в майбутньому покращити взаємодію з іншими органами виконавчої влади, шляхом швидкого доступу до зібраної інформації в цій аналітичній системі.

Засобами підсистеми «Адміністративні правопорушення» оформляються усі справи про адміністративні правопорушення, розгляд яких віднесено до компетенції ДМС. У червні 2020 року спільно з розробниками було проведено

модернізацію підсистеми, наразі ж триває процес вдосконалення окремих її напрямів.

У свою чергу, за допомогою інформаційної підсистеми ЄІАС УМП «Облік іноземців та біженців» та «Облік осіб, які набули або припинили громадянство України» здійснюється ефективний контроль за видачею документів, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус – для запобігання їх підробленню або незаконному використанню. Також у підсистемі, з метою оперативної перевірки поданих іноземцями та особами без громадянства документів, було налагоджено інформаційну взаємодію з МЗС щодо перевірки виданих віз.

Разом з тим, підсистема «Облік іноземців та біженців» містить декілька важливих функціоналів.

Завдяки функціоналу «Легальний мігрант» забезпечується документування іноземців та осіб без громадянства посвідками на постійне та тимчасове проживання. Так, «протягом 2020 року в Україні оформлено 58 765 посвідок на тимчасове проживання (з них 1679 в Запорізькому регіоні) та 19 251 посвідки на постійне проживання (з них 769 в Запорізькому регіоні), 10084 іноземцям та особам без громадянства продовжено строк перебування на території України (з них 281 в Запорізькому регіоні)» [39,40]. Зазначену статистичну звітність формують у вигляді таблиць, та оприлюднюють на офіційному сайті ДМС – dms.gov.ua (див. Додаток А табл. 2, Додаток Б).

Функціонал «Захист в Україні» використовується міжрегіональними підрозділами у справах біженців територіальних органів ДМС (за територіальністю, Запорізький регіон відноситься до Головного Управління ДМС у Дніпропетровській області). За його допомогою здійснюється розгляд заяв та оформлення документів, необхідних для вирішення питання про визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, втрату і позбавлення цього статусу, скасування рішення про визнання особи біженцем або особою, що потребує додаткового захисту, та інших процедурних дій, передбаченими Законом України «Про біженців та осіб, які потребують

додаткового або тимчасового захисту» (до прикладу, рішення про прийом заяви, рішення про оформлення документів, співбесіди, дактилоскопіювання та інше).

Водночас, в окремих функціоналах підсистеми «запроваджено декілька пілотних проектів:

- в рамках функціоналу «Незаконні мігранти» територіальними органами/підрозділами ДМС забезпечується підготовка, розгляд, погодження та затвердження матеріалів щодо добровільного повернення, примусового повернення, примусового видворення та заборони в'їзду в Україну стосовно іноземців та осіб без громадянства, які порушили законодавство про правовий статус іноземців та осіб без громадянства, або в'їзд яких в Україну є небажаним;

- у функціоналі «Пункт тимчасового перебування іноземців та осіб без громадянства» здійснюється автоматизований облік іноземців та осіб без громадянства, які розміщуються територіальними органами/підрозділами ДМС в пункти тимчасового перебування іноземців, у тому числі відносно яких здійснюються заходи з метою їх примусового видворення та реадмісії;

- підсистема «Пункт тимчасового розміщення біженців» здійснюється автоматизований облік шукачів захисту в Україні, які розміщуються в пунктах тимчасового розміщення біженців міжрегіональними підрозділами у справах біженців територіальних органів ДМС;

- в рамках функціоналу «Облік осіб, які набули або припинили громадянство України» здійснюється прийом заяви в електронному вигляді від іноземців, осіб без громадянства, біженців, про оформлення громадянства України, та подальше прийняття рішення про набуття громадянства України, або відмови в оформленні громадянства України а також здійснюється видача довідки про реєстрацію особи громадянином України» [17, 16].

Щодо системи «Облік запитів про реадмісію та транзитне перевезення» – ДМС України успішно завершено тестування вказаного програмного забезпечення з компетентним органом Республіки Польща, також

започатковано робочий процес щодо залучення до впровадження вказаного програмного забезпечення компетентних органів Королівства Бельгія та Республіки Австрія.

Загалом, функціонування вказаного програмного забезпечення сприяє зміцненню технічного потенціалу ДМС та підвищує її ефективність як органу, що формує та реалізує державну політику у міграційній сфері.

Впровадження вказаних систем поступово дозволить повністю відмовитись від паперового ведення справ та призведе до скорочення термінів оформлення документів для іноземців та ОБГ, що полегшить здійснення аналітики та моніторингу.

3.2. Детермінанти оптимізації публічно-управлінського забезпечення реалізації державної міграційної політики України у регіоні

ДМС стоїть на варті національної безпеки держави та стану захищеності суспільства від зовнішніх та внутрішніх негативних чинників і загроз, що забезпечує продуктивний розвиток країни її регіонів та суспільства держави. Національна безпека потребує балансу на глобальному, національному, регіональному і персональному рівнів.

Україна буде залишатись однією з глобальних і регіональних дискусійних платформ з усіма негативними та позитивними наслідками. Детермінантою серйозних суспільно-політичних та соціально-економічних катаклізмів в Україні – є неготовність держави мінімізувати увесь перелік викликів, які постали перед українською державністю та її громадянами.

До основних масштабних проблемних ризиків та загроз на регіональному та державному рівнях, які призводять до напруження в Україні, відносяться:

- 1) неконтрольована міграція, та кризи у ряді регіонів Європи, Євразії, Близького Сходу тощо;
- 2) загрози глобального екстремізму та тероризму ;

3) збільшення кількості регіональних точок напруги у вигляді нелінійних способів ведення війни;

4) розширення географії активності квазідержавних парамілітаристських утворень – створення нових зон напруги;

5) розростання меж та кількості транскордонних конфліктів.

Неконтрольована міграція з Близького Сходу, північної Африки, Кавказького регіону, нестабільність в арабо-ісламському регіоні становить серйозну загрозу іншим країнам що, в майбутньому може призвести до масштабних трансформацій: підвищення рівня криміналізації, глобальної корупції, зростання терористичних загроз, непрогнозовані витрати на утримання мігрантів, імовірні епідемії, нелегальне розповсюдженню зброї та наркотичних речовин, масові заворушення, сутички на етнорелігійному ґрунті серед самих мігрантів, зростання суперечностей серед громадян країн ЄС з приводу долі біженців та масові заворушення різних націй країн Європи і мігрантів, зміна соціокультурного, суспільно-політичного та релігійного ландшафту України; загрози глобального екстремізму та тероризму будуть розширювати свою географію та збільшувати частотність і повторюваність.

Тому всі перелічені загрози потребують негайного дослідження та прийняття правильного публічно-управлінського забезпечення державної міграційної політики в Україні та зокрема в Запорізькому регіоні.

Посилення прикордонного та внутрішнього міграційного контролю, закономірне в реаліях конфлікту, призвело до збільшення кількості затримань мігрантів із нерегульованим статусом та їхнього примусового видворення, примусового чи добровільного повернення. Внаслідок цього загальна чисельність іноземців, які перебувають на території України без документів, за останній період дещо зменшилася.

В результаті здійснення аналітичної роботи МОМ, в 2020 році було проведено опитування іноземців та осіб без громадянства, з метою встановлення причин і умов їхнього нелегального перебування в Україні

Велика частка опитуваних мігрантів, вважали, що: «...частина спроб незаконного перетину державного кордону України завершується успіхом. Причому під час в'їзду в Україну, на східному кордоні, здійснити це легше, ніж під час виїзду, на кордоні з ЄС, який краще обладнаний. Водночас респонденти переконані, що за нинішнього рівня імміграційного контролю проживати в Україні без ідентифікаційних документів та документів, що дають право на законне перебування, вкрай складно. На їхню думку, правоохоронні органи виявляють понад дві третини мігрантів, у яких відсутні документи, що надають право на законне перебування в країні...». [36, с.5-8].

На думку експертів, серед мігрантів із неврегульованим статусом переважають не новоприбулі, а ті, які проживають на території України певний, інколи доволі тривалий, час. Не маючи законних підстав для перебування в країні, мігранти із неврегульованим статусом стикаються з великою кількістю взаємопов'язаних між собою соціально-економічних та правових проблем. Відсутність визначеного правового статусу – призводить до неможливості офіційного працевлаштування. В результаті мігранти не можуть забезпечувати основні життєві потреби.

Урегулювання правового статусу іноземців в Україні пов'язано з низкою проблем. Більшість мігрантів не знають як правильно подати документи, як отримати посвідку на проживання, дозвіл на тимчасове перебування тощо. Також виникають багато питань з оформленням документів у зв'язку з укладенням шлюбу з громадянином/громадянкою України, оскільки склалася законодавча ініціатива таким чином, за якої іноземці, які взяли шлюб в Україні, мають повернутися на батьківщину і там оформити документи на в'їзд тобто візу у зв'язку з возз'єднанням з сім'єю. Багатьом це зробити важко, а то й неможливо, оскільки не вистачає фінансів, або у разі повернення на батьківщину існує небезпека для життя чи здоров'я.

Тому є непоодинокі випадки, коли іноземці, одружені з громадянами України, мають дітей, проте живуть без документів, перебуваючи в Україні з неврегульованим статусом, або згідно законом – «нелегальним мігрантом», що

є проблематикою, оскільки існуючий рівень правового статусу мігрантів в Україні не відповідає міжнародним стандартам.

Правовий статус мігрантів – є феноменом доволі динамічним. Серед іммігрантів, які на момент опитування не мали підстав для перебування в Україні, було більше 20% 38,6% респондентів зазначили, що переживали періоди незаконного перебування в державі. Зокрема, такий досвід мали 40% сирійців, близько половини афганців, понад 70% сомалійців. Натомість він був відсутній у респондентів з пострадянських держав (Казахстану, Молдови, Росії, Таджикистану), що є, очевидно, наслідком права на безвізовий в'їзд та 90-денне перебування, протягом якого можна встигнути якимось чином урегулювати свій правовий статус. [36, с 8-10].

Тому, контроль і регулювання міграційних процесів, та здійснення публічно-управлінського забезпечення є вкрай необхідним для забезпечення національної безпеки в державі, її регіонах.

Для реалізації завдань міграційної політики, які постали перед державою та центральними органами виконавчої влади, для вдосконалення контролю та вжиття необхідних заходів, необхідно здійснити наступні кроки для вдалого шляху реалізації публічно-управлінського забезпечення реалізації державної міграційної політики України держави в регіоні:

1. Здійснити систематизацію національного імміграційного законодавства в рамках формування міграційного права України як галузі і системи знань, та створення Міграційного кодексу України, яким будуть врегульовуватися всі міграційні питання.

2. Модернізувати процедуру забезпечення легальної міграції з урахуванням міжнародних стандартів та кращих європейських практик, шляхом запровадження отримання дозволу на імміграцію на основі законного та безперервного проживання на території України протягом певного періоду часу та розробити проект Закону про внесення змін до Закону України «Про імміграцію» в частині запровадження нової підстави для отримання дозволу на імміграцію.

3. Сприяти легальній імміграції в Україну, як на державному так і регіональному рівні, з узгодженням цієї процедури із соціальною політикою та економічним розвитком держави.

4. Регулярно переглядати регламентації дозвільної системи працевлаштування іноземців з урахуванням ситуації на внутрішньому ринку праці шляхом дослідження попиту на робочу силу іммігрантів з боку бізнесу та опрацювання питання щодо механізмів залучення іммігрантів, потребу в яких відчуває економіка України із застосуванням регіональних аспектів.

5. Вдосконалити систему перевірки проїзних документів в пунктах пропуску через державний кордон зчитувального обладнання для зчитування інформації з безконтактних носіїв біометричних проїзних документів під час проходження іноземцями та особами без громадянства прикордонного контролю.

6. Вдосконалити процедуру зняття біометричних даних іноземців та осіб без громадянства засобами ЄІАС УМП ДМС, та упровадити сучасні технічні засоби, у тому числі системи розпізнавання біометричних даних. Окрім відбитків пальців запровадити в системі альтернативних ідентифікаторів (зокрема, овалу обличчя, сітківки ока, автоматичної перевірки/звірки якості фотографій) та додаткових контрольних фільтрів, що застосовуються в тих випадках, коли біометричні ідентифікатори використати неможливо.

7. Переведення паперових справ які оформлювались до початку 2020 року в Запорізькому регіоні, та по всій Україні про набуття/прийняття до громадянства України, оформлення дозволу на імміграцію в Україну, посвідки на постійне або тимчасове проживання в Україні, оформлення примусового повернення та примусового видворення з України в електронний формат та подальше завантаження відомостей до ЄІАС УМП, з метою швидкого доступу до інформації та швидкого пошуку осіб.

8. Посилити контроль за дотриманням міграційного законодавства в Запорізькому регіоні шляхом вирішення питання про забезпечення, фінансового та належного функціонування системи виявлення нелегальних

мігрантів, забезпечення транспортними засобами, мобільними приладами для оперативної ідентифікації особи та верифікації їх документів, для підвищення ефективності здійснення контролю за дотриманням міграційного законодавства.

9. Запровадження ефективного механізму взаємодії, координації та співпраці між ДМС Запорізької області та відповідними органами державної влади щодо контролю за дотриманням міграційного законодавства, зокрема між Національною поліцією, Адміністрацією Держприкордонслужби, СБУ, Службою зовнішньої розвідки та ДМС з питань протидії організованим формам нелегальної міграції в/через Україну.

10. Упровадження ефективної методології виявлення нелегальної міграції в Запорізького регіоні, аналізу ризиків (звітування відповідних органів державної влади та аналіз на регіональному і центральному рівні). Запобігання випадкам, в яких нелегальні мігранти можуть стати жертвами торгівлі людьми.

11. Створення підсистеми (модуля) з питань законної міграції як частини єдиної інформаційно-аналітичної системи управління міграційними процесами для обробки даних щодо процедур, які застосовуються органами ДМС, НПУ, СБУ, АДПС, до мігрантів з нерегульованим статусом, надання мігрантам з нерегульованим статусом гарантій та забезпечення дотримання щодо них основних прав людини (зокрема, життя, здоров'я, поваги до гідності, права на правову допомогу тощо).

12. Розроблення заходів з легалізації нелегальних мігрантів, які проживають в Україні протягом тривалого часу, працюють, мають родини і, де-факто інтегровані в українське суспільство), не вчинили будь-яких серйозних порушень закону, не представляють жодної загрози для національної безпеки та громадського порядку шляхом розроблення Закону «Про внесення змін до законодавчих актів у сфері правового статусу іноземців та осіб без громадянства та імміграції щодо регуляризації мігрантів з нерегульованим статусом. Здійснити оцінку чисельності нелегальних мігрантів, які перебувають

на території Запорізького регіону для передачі даних до ЦОВВ, та визначити категорії мігрантів, на яких поширюється легалізація.

Завдяки вдосконаленню законодавства України покращенню аналітичних систем, державна міграційна політика зможе: ідентифікувати важливу проблему; структурувати власні висновки; сприяти або спонукати процесу прийняття управлінського рішення; залучати інших фахівців до процесу вирішення проблеми; створення підзвітності про результат.

Також, хочеться зробити акцент, на тому, що в ДМС аналітичний профіль «Міграційний профіль» формується на основі аналізу подій за останні 4 роки, які передували періоду, що аналізується, і кожен рік зміщуються на рік вперед (динамічний довгостроковий аналіз). Натомість звіти з моніторингу міграційних процесів ДМС, які формуються щотижнево, мають оперативну спрямованість і тому аналіз подій і тенденцій у них здійснюється в межах календарного року (динамічний короткостроковий аналіз).

Методи аналізу обираються для кожного аналізу окремо, залежно від обсягу і якості зібраних матеріалів. Найбільш розповсюдженими при формуванні аналітичних документів в Запорізькому територіальному органі ДМС є: використання абсолютних і відносних величин (широко застосовується при оцінці діяльності територіальних органів ДМС); порівняння, у тому числі з пошуком закономірностей, взаємозв'язків чи взаємовпливу (оцінка діяльності територіальних органів ДМС); співставлення; побудова рядів динаміки («Міграційний профіль», «Моніторинг міграційних процесів»).

Після збору інформації від всіх учасників процесу відповідальна особа має ознайомитися з нею, перевірити її на відповідність поставленому завданню, дослідити її сумісність з інформацією інших учасників процесу, перевірити достовірність та актуальність, у разі необхідності, здійснити уточнення інформації.

Узагальнення інформації є одним з найпоширеніших методів аналітичної роботи з реалізації державної міграційної політики України у регіоні, суть цього методу полягає у зборі інформації від структурних підрозділів,

територіальних органів, територіальних підрозділів, сторонніх установ і організацій. Але збір інформації проходить не за допомогою аналітичної системи, а спеціалістами ДМС, на що витрачається багато часу, та у звітах є похибки через «людський» фактор.

Дослідивши з розділ кваліфікаційної роботи, аналітичне забезпечення та моніторинг міграційних процесів у Запорізькому регіоні, можна зробити висновок, що завдяки впровадженню в службі аналітичної бази персональних даних ЄІАС УМП, відбулось підвищення ефективності державного управління міграційними процесами України у регіоні. Автоматизовано процеси обробки інформації з використанням електронних носіїв, що містяться в паспортних документах громадян України, іноземців та осіб без громадянства, запроваджено систему ідентифікації осіб та верифікації їх документів. Створення інформаційного ресурсу допомагає у швидкому визначенні основних проблем і недоліків в роботі, ризиків і загроз, тому аналітика є важливим інструментом для визначення шляхів прогнозування і розвитку подій в регіоні на майбутнє.

Але існує низка проблемних питань, які є детермінантами для оптимізації публічно-управлінського забезпечення державної міграційної політики України у регіоні – це неготовність України мінімізувати весь перелік викликів, які постали перед українською державністю та її громадянами, а саме: неконтрольована міграція з Близького Сходу, північної Африки, Кавказу, нестабільність в арабо-ісламському регіоні, гібридна війна на сході України – становить серйозну загрозу що, в майбутньому може призвести до масштабних трансформацій: підвищення рівня криміналізації, корупції, зростання терористичних загроз, непрогнозованих витрат на утримання мігрантів, і т.ін.

ВИСНОВКИ

В результаті написання кваліфікаційної магістерської роботи, та дослідження проблеми публічно-управлінського забезпечення реалізації державної міграційної політики України у регіоні, дало змогу дійти наступних висновків.

Міграція – складний процес, який має зосередження на істотних політичних і медійних подіях. Вона перетворюється на важливий чинник поповнення населенні або депопуляції, що має соціально-економічне підґрунтя.

В Україні та в Запорізькому регіоні, механізми регулювання міграцій обтяжені загальносвітової міграційній кризі, військовим конфліктом на сході України, слабкою взаємодією з іншими центральними органами виконавчої влади, що мобілізують пошукові сили на шляху запуску нових способів і методів її регулювання на всіх рівнях територіальної організації влади та громадянського суспільства.

Аналіз проблем в міграційній політиці які сьогодні існують в системі державного управління міграційними процесами, з одного боку підтвердив, що в Україні вже визначені принципи, стратегічні завдання, цілі державної міграційної політики, стандарти захисту міграційних прав людини, що в попередніх роках було не вирішено, а з іншого необхідності більш детальнішого аналітичного державного управління міграціями, яке б призвело до успішного функціонування механізмів державного управління міграційними процесами, та покращення публічно-управлінського забезпечення реалізації державної міграційної політики у Запорізькому регіоні, а з іншого –

Встановлено, що особливостями нормативно-правового забезпечення державного управління міграційними процесами в Україні є відсутність систематизованого законодавства – Міграційного Кодексу України, та слабке формування міграційного права України як галузі і системи знань.

Обґрунтовано, що державна політика в сфері міграції потребує вдосконалення організаційно-правового механізму, із застосуванням

системного підходу, та аналізом іноземних практик і передбачає охоплення всіх істотних складових і чинників міграції, а саме:

- вдосконалення міграційного менеджменту шляхом впровадження до аналітичної інформаційної системи ЄІАС УМП аналітичних підсистем (модулів) «статистика», «аналітика», «прогнозування», яка могла б робити статистичну звітність з мінімальним залученням людського фактору, з метою отримання більш достовірних даних;

- створення підсистеми (модуля) ЄІАС УМП з питань законної і незаконної міграції, як частини єдиної інформаційно-аналітичної системи управління міграційними процесами для обробки процедур, які застосовуються органами ДМС, НПУ, СБУ, АДПС, з метою відстежування кількості прибулих і вибулих мігрантів в Україні, а також відслідковувати хто знаходиться на нелегальному становищі;

- вдосконалення процедури зняття біометричних даних іноземців та осіб без громадянства засобами ЄІАС УМП та впровадження сучасної системи розпізнавання біометричних даних;

- впровадження ефективної методології виявлення нелегальної міграції в Запорізькому регіоні, аналізу ризиків та загроз, звітування відповідних органів державної влади та аналіз міграційної політики на регіональному рівні;

- посилення захисту персональних даних осіб, інформацію про яких внесено до ЄІАС УМП ДМС шляхом протидії кіберзагрозам та покращення національної системи кібербезпеки.

Розглянувши публічно-управлінське забезпечення реалізації державної міграційної служби України у регіоні, окресливши генезис та сучасний стан аналізу державної міграційної політики, дослідивши аналітику і моніторинг міграційних рухів в державі та у регіоні, можна зробити висновок, що публічно-управлінське забезпечення реалізації державної міграційної політики, зазнало позитивних змін, але існує ще низка проблем у регіоні, над якими треба

працювати, удосконалювати, знаходити шляхи вирішення проблем, та запроваджувати нові методи їх вирішення.

ДМС в Запорізькій області, необхідно посилити контроль в'їзду в регіон з Донецької області, покращити контрольно-пропускні пункти, та оснащати їх удосконаленими програмними забезпеченнями. Вирішити проблему кадрового забезпечення ДМС Запорізького регіону, збільшити кількість спеціалістів, які здійснюють міграційну політику.

Також необхідно приділити увагу іноземним студентам, які перебувають на Запоріжчині з метою навчання, оскільки багато з них можуть в подальшому втратити статус легального мігранта та перебувати з нерегульованим статусом. Крім цього ініціювати врегулювання інституту шлюбу з іноземцем, з метою мінімізування кількості фіктивних шлюбів в Україні, оскільки шлюб є підставою для оформлення громадянства України тим іноземцям, які не бажають інтегрувати в українське суспільство, і їх справжньою метою є – оформлення громадянства України та біометричного документа громадянина України який дає право подорожувати більшістю країн Європи для пошуку кращих перспектив для себе. Також потребують зміни Закон України «Про імміграцію», шляхом розширення підстав для оформлення дозволу на імміграцію іноземцям та особам без громадянства, що мінімізує в регіоні кількість незаконних мігрантів.

Запропонована модель державного управління міграційними процесами України в регіоні має бути соціально орієнтованою та реалізуватися через низку взаємопов'язаних та узгоджених між собою механізмів. Обґрунтовано, що насамперед потребує вдосконалення аналітичної системи міграційними процесами ЄІАС УМП ДМС, статистичними даними якої зможуть користуватись всі органи виконавчої влади для реалізації різних цілей та потреб. Вдосконалення аналітичної системи ЄІАС УМП призведе до можливості вироблення сценаріїв прогнозування і подолання кризових явищ у публічно-управлінському забезпеченні реалізації державної міграційної політики України у регіоні, та буде

поштовхом для досягнення цілей сталого розвитку України та покращення національної безпеки держави.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Академічний тлумачний словник української мови; у 11 т. URL : <http://sum.in.ua> (дата звернення 6.12.2021).
2. Бакуменко В.Д. Формування державно-управлінських рішень : Проблеми теорії, методології, практики / за редкол.: В.М. Князєв, П.І. Надолішній, М.І. Мельник та ін. Київ : УАДУ. 2000 – 328 с.
3. Брильова Ю.В. Особливості формування міграційної політики в Україні. *Науковий вісник Академії муніципального управління. Серія «Управління»*. 2013. Вип. № 3. С. 202-208.
4. Бублій М.П. Державне регулювання міграції робочої сили в країнах Європейського Союзу : *Демократичні стандарти професійного навчання та діяльності публічних службовців: теорія та практика* : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. Львів (22 березня 2007 р.) / НАДУ при Президентові України, Львів. регіон. ін-т держ. упр. – 2007 – ч. 2. С.164-168.
5. Бублій М.П. Основні напрями вдосконалення державного управління процесами міжнародної трудової міграції в Україні. *Актуальні проблеми державного управління: зб. наук. праць*. – Харків : Вид-во ХарРІ НАДУ «Магістр». 2006. № 1 (27). С. 70-77.
6. Бублій М.П. Підвищення результативності державного регулювання внутрішньої трудової міграції в Україні. *Державне управління та місцеве самоврядування: тези VI Міжнар. наук. конгресу*. (Харків, 23 лютого 2006 р.) НАДУ при Президентові України, Харків ін-т держ. упр. – «Магістр», 2006. С. 97, С. 167.
7. Бублій М.П. Методологічні засади формування міграційної політики в Україні. *Актуальні проблеми державного управління*. 2009. № 2. С. 131-139.
8. Бублій М.П. Трудова міграція та її вплив на ринок праці в Україні. *Держава та регіони: Серія «Державне управління»*. 2007. № 1. С. 30- 34.

9. Внутрішньо переміщені особи Міністерство соціальної політики України. URL : <https://www.msp.gov.ua/timeline/Vnutrishno-peremishcheni-osobi.html> (дата звернення 6.12.2021 р.).
10. Географічна енциклопедія України. в 3 т. Т. 2. / ред. кол.: О.М. Маринич – Київ : «Українська Радянська Енциклопедія» ім. М.П. Бажана, 1990. С. 359.
11. Декларація про державний суверенітет України. *Відомості Верховної Ради УРСР (ВВР)*. 1990 рік. N 31. ст.429.
12. Державна політика : підручник / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України ; за заг.ред. : Ковбасюк Ю.В, Ващенко К.О., Сурмін Ю.П. Київ : НАДУ. 2014. 448 с.
13. Дракохруст Т.В. Правове забезпечення державної міграційної політики України : монографія. Тернопіль, ТНЕУ, 2020. 416 с.
14. Державна міграційна служба України. URL : <https://dmsu.gov.ua/pro-dms/zagalna-informacziya.html> (дата звернення 6.12.2021).
15. Державна міграційна служба України. URL : [сайтhttps://dmsu.gov.ua/assets/files/doc/zvit_head_of_SMS_2020.pdf](https://dmsu.gov.ua/assets/files/doc/zvit_head_of_SMS_2020.pdf).
16. Державна міграційна служба України. URL : <https://dmsu.gov.ua/news/region/11246.html>.
17. Державна міграційна служба України. URL : <https://dmsu.gov.ua/news/region/11246.html>
18. Економічна енциклопедія. В 3 т. Т. 2 / С.В. Мочерний. Київ: «Академія», 2001. 648 с.
19. Енциклопедія державного управління: у 8 т./ Нац. акад. держ. упр. при Президентові України; наук.-ред. колегія: Ю.В. Ковбасюк та ін. Київ: НАДУ, 2011. Т.1. Теорія державного управління. наук.-ред. колегія: В. М. Князєв, І.В. Розпутенко та ін. 2011. 752 с.
20. Звіт національної поліції про результати роботи у 2020 році. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/17-civik-2018/zvit2020/npu-zvit-2020.pdf> (дата звернення 6.12.2021).

21. Запорізький державний медичний університет. URL: http://zsmu.edu.ua/p_141.html. (дата звернення 6.12.2021 р.).

22. Запорізький національний університет. URL: https://www.znu.edu.ua/cms/index.php?action=news/view_details&news_id=51761&lang=ukr. (дата звернення 6.12.2021 р.).

23. Інформація по лінії роботи ДМС України з питань імміграції станом на 31.12.2021 рік. URL :<https://dmsu.gov.ua/assets/files/statistic/week/immi-31-12-2020.pdf> (дата звернення 6.12.2021).

24. Інструкція з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення Державною міграційною службою України : Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 28.08.2013 року № 825, (дата оновлення 05.02.2019). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1654-13#Text> (дата звернення 6.12.2021).

25. Кашульська К.О. Відповідальність за порушення міграційного законодавства України: поняття, види та особливості. URL:file:///D:/downloads/uy_2016_1-2_6.pdf (дата звернення 6.12.2021).

26. Колпаков В.К. Адміністративне право України. Київ: Юрінком Інтер, 1999. 736 с.

27. Конституція України: (дата оновлення 1.01.2020): URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>. (дата звернення 6.12.2021).

28. Князева Л.В., Тавокин Е.П. Информационно-аналитическое обеспечение социального управления. *Социология власти*. Москва, 2005. № 4. С. 5-22.

29. Малий економічний словник. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/23_2011/15.pdf. (дата звернення 6.12.2021).

30. Малиновська О.А. Міграційна політика : Теоретичні підходи та напрями аналітичного аналізу. URL: <https://dse.org.ua/archive/33/2.pdf> (дата звернення 6.12.2021)

31. Моніторинг джерел інформації в системі державного управління : навч. посіб. / Телешун С.О., Рейтерович І.В.; за заг редакцією проф. Телешуна С.О. Київ : НАДУ, 2009. 36 с.
32. Мельник Р.С. Категорія «публічне управління» у новій інтерпретації. *Правове суспільство*. 2012. № 6. С. 95-98.
33. Палагнюк О.А. Зміст та функції державної міграційної політики. URL: [http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/2013-02/\(10\)/10.pdf](http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/2013-02/(10)/10.pdf). (дата звернення 6.12.2021)
34. Панько М.В. Теоретичні підходи до формування змісту економічного поняття „регіон”. *Науковий вісник національного лісотехнічного університету України: збірник науково-технічних праць*. Львів : РВВ НЛТУ України. 2010. 2011. С. 181-185.
35. Питання організації виконання Закону України «Про громадянство України» : Указ Президента України від 27 березня 2001 року № 215 (Дата оновлення 15.08.2019 р.) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/215/2001#Text> (дата звернення 6.12.2021).
36. Позняк О.В., Малиновська О.А., Майданік І.П. Мігранти з нерегульованим статусом в Україні : аналітичне резюме. URL: https://iom.org.ua/sites/default/files/irregular_migrants_in_ukraine_ukr.pdf (дата звернення 6.12.2021).
37. Показники діяльності ДМС за 2018 рік. URL: https://dmsu.gov.ua/assets/files/statistic/year/2018_12.pdf. (дата звернення 6.12.2021).
38. Показники діяльності ДМС за 2019 рік URL: https://dmsu.gov.ua/assets/files/statistic/year/2019_12.pdf. (дата звернення 6.12.2021).
39. Показники діяльності ДМС за 2020 рік URL: https://dmsu.gov.ua/assets/files/statistic/year/2020_12.pdf. (дата звернення 6.12.2021).

40. Показники діяльності ДМС за 10 місяців 2021 року. URL: <https://dmsu.gov.ua/news/region/10422.html>. (дата звернення 6.12.2021).

41. Порядок проведення заходів щодо здійснення нагляду та контролю за виконанням законодавства в міграційній сфері : Наказ Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства соціальної політики України Міністерства освіти і науки України від 04 вересня 2013 року № 850/536/1226. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1683-13#Text> (дата звернення 6.12.2021).

42. Порядок розгляду заяв про визнання особою без громадянства : Постанова Кабінету Міністрів України від 24 березня 2021 р. № 317 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/317-2021-п#Text> (дата звернення 6.12.2021).

43. Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту : Закон України від 8 липня 2011 р. (Дата оновлення 03.03.2016 р.). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3671-17#Text>. (дата звернення 6.12.2021).

44. Про зайнятість населення : Закон України від 01 березня 1993 року № 803-XII (втратив чинність). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/803-12#Text>. (дата звернення 6.12.2021).

45. Про внесення змін до деяких наказів МВС України з питань діяльності Державної міграційної служби України : наказ Міністерства внутрішніх справ від 24 травня 2013 року № 507. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0827-13#Text>. (дата звернення 6.12.2021).

46. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, спрямованих на запобігання виникнення і поширення коронавірусної хвороби (COVID–19) : Закон України від 17 березня 2020 р. № 530-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/530-20#Text>. (дата звернення 6.12.2021).

47. Про громадянство України : Закон України від 13 листопада 1991 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1636-12#Text>. (дата звернення 6.12.2021).

48. Про Державну міграційну службу України : Указ Президента України від 6 квітня 2011 року № 405/2011. Втратив чинність. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/405/2011#Text> (дата звернення 6.12.2021).

49. Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус : Закон України від 20 листопада 2012 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5492-17#Text> (дата звернення 6.12.2021).

50. Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб : Закон України від 20 жовтня 2014 р. № 1706-VII. (Дата оновлення від 6 вересня 2021). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1706-18#Text>. (дата звернення 6.12.2021).

51. Про зайнятість населення : Закон України від 01 березня 1993 року № 803-XII. (втратив чинність). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/803-12#Text>. (дата звернення 6.12.2021).

52. Про затвердження Положення про Державну міграційну службу : України Постанова КМУ України від 20.08.2014 року № 360. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/360-2014-п#Text>. (дата звернення 6.12.2021).

53. Про затвердження Правил розгляду заяв та оформлення документів, необхідних для вирішення питання щодо визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту і скасування рішення про визнання особи біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту : Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 07 вересня 2011 р. № 649. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1146-11#Text> (дата звернення 6.12.2021).

54. Про затвердження Порядку формування квоти імміграції, Порядку провадження за заявами про надання дозволу на імміграцію і поданнями про його скасування та виконання прийнятих рішень : Постанова Кабінету міністрів України від 26.12.2002 р. № 1983. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1983-2002-п/ed20021226#Text> (дата звернення 6.12.2021).

55. Про затвердження Порядку оформлення і видачі паспорта громадянина України : Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 13 квітня 2012 р. № 320. (втратив чинність). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1089-12#Text>. (дата звернення 6.12.2021).

56. Про затвердження плану заходів щодо інтеграції мігрантів в українське суспільство на 2011-2015 року : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 15 червня 2011 р. № 653-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/653-2011-p#Text>. (дата звернення 6.12.2021).

57. Про затвердження Порядку ведення Єдиного державного демографічного реєстру та надання з нього інформації, взаємодії між уповноваженими суб'єктами, а також здійснення ідентифікації та верифікації : Постанова Кабінету Міністрів України від 18 жовтня 2017 року № 784. (Дата оновлення від 16.04.2021 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/784-2017-p#Text>. (дата звернення 6.12.2021).

58. Про затвердження тимчасового порядку розгляду заяв для оформлення посвідки на постійне проживання та посвідки на тимчасове проживання : Наказ Міністерства внутрішніх справ від 15 липня 2013 р. № 681. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1335-13#Text> (дата звернення 6.12.2021).

59. Про захист прав людини і основоположних свобод : Конвенція ЄС ратифіковано Законом України від 17 липня 1997 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text.

60. Про імміграцію : Закон України від 07 червня 2001 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2491-14/ed20010607#Text>. (Дата оновлення 18 липня 2020 р.). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2491-14#Text> (дата звернення 6.12.2021).

61. Про Концепцію державної міграційної політики : Указ Президента України від 30 травня 2011 р. № 622/2011. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/622/2011#Text> (дата звернення 6.12.2021).

62. Про національний план з виконання Плану дій щодо лібералізації Європейським Союзом візового режиму для України : Указ Президента України від 22 квітня 2011 р. №494/2011. (втратив чинність). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/494/2011#Text>. (дата звернення 6.12.2021).

63. Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади : Указ Президента України від 09 грудня 2010 р. № 1085/2010. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1085/2010#Text> (дата звернення 6.12.2021).

64. Про правила в'їзду іноземців в Україну, їхнього виїзду з України і транзитного проїзду через її територію Постанова Кабінету Міністрів України від 29 грудня 1995 р. № 1074. (втратила чинність). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1074-95-п#Text>. (дата звернення 6.12.2021).

65. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства : Закон України від 04 лютого 1994 року № 3929-XII. (втратив чинність). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3929-12#Text>. (дата звернення 6.12.2021).

66. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства : Закон України від 22 вересня 2011 р. № 3773-VI. (Дата оновлення 15.07.2021). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3773-17#Text>. (дата звернення 6.12.2021).

67. Про питання імміграційного контролю : Указ Президента України від 9 січня 1999 р. № 4/99. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4/99#Text>. (дата звернення 6.12.2021).

68. Про схвалення Концепції створення Єдиної інформаційно-аналітичної системи управління міграційними процесами : розпорядження Кабінету Міністрів України від 7 листопада 2012 р. № 870-р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/870-2012-%D1%80#Text> (дата звернення 6.12.2021).

69. Про схвалення Стратегії державної міграційної політики України на період до 2025 року : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 12 липня 2017 року № 482-р URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/482-2017-p#Text> (дата звернення 6.12.2021).

70. Публічне управління: термінол. слов. / уклад. В. С. Куйбіда, М. М. Білинська, О. М. Петроє та ін. Київ: НАДУ, 2018. 224 с.
71. Романюк С.А. Політика регіонального розвитку в Україні: сучасний стан і нові можливості. Регіональні дослідження. Київ: УАДУ. 2001. 112 с.
72. Слово і діло. Аналітичний портал. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2021/05/28/novyna/suspilstvo/mon-pidrahuvaly-kilkist-inozemnykh-studentiv-ukrayini> (дата звернення 6.12.2021).
73. Словник іншомовних слів. URL : <https://www.jnsm.com.ua>. (дата звернення 6.12.2021).
74. Туронок С.Г. Политический анализ: Курс лекций : учеб. пособие. Москва: Дело, 2005. 360 с.
75. Філософський словник соціальних термінів / вид. 2-ге, доповнене. Харків : «Р.И.Ф.», 2005. С. 454.
76. Філософський словник. URL : <https://slovnuk.me/dict/fes/метод>. (дата звернення 6.12.2021).
77. Шаров Ю. П. Інноваційні інструменти публічного адміністрування: європейський контекст. *Публічне управління: теорія та практика*. 2010. № 1. С. 5-9.
78. Юридична енциклопедія. В 6 т., Т 3. / ред. кол.: Ю.С. Шемшученко та ін. Київ : «Українська енциклопедія ім. М.П. Бажана». 2001, С. 641.
79. Glosarii Programi rozvitku OON URL : <http://www.unpan.org/Directories/UNPublicAdministrationGlossary/>. (дата звернення 6.12.2021).
80. Keeling D. Management in Government / D. Keeling (1972), London: Allen & Unwin. URL : <http://www.sciepub.com/reference/48728>. (дата звернення 6.12.2021).
81. Migration for Development: Within and Beyond Frontiers. New York: IOM, 2006. 436 p. URL : <https://publications.iom.int/books/migration-development-within-and-beyond-frontiers> (дата звернення 6.12.2021).

82. Ravenstein E.G. The Laws of Migration / Journal of the Statistical Society of London, Vol. 48, No. 2. (June, 1885), pp. 167–235 URL : <https://www.lcps.org/cms/lib4/va01000195/centricity/domain/2584/grigg%20on%20ravenstein.pdf>

83. Wiener M. On Internentional migration and International Relations/ Population and Development Review. 1984. No. 3. P. 441-455 URL : <https://www.jstor.org/stable/1973247?origin=crossref> (дата звернення 6.12.2021).

ДОДАТКИ

Додаток А

Таблиця 1

Інформація по лінії роботи ДМС України з протидії нелегальній міграції станом на 29.10.2021 рік

Інформація по лінії роботи ДМС України з протидії нелегальній міграції станом на 29.10.2021																				
№ з/п	Назва територіального органу ДМС України	Виявлено нелегальних мігрантів		Прийнято рішення про примусове повернення		Прийнято рішення про примусове видворення		Прийнято рішення про заборону в'їзду		Передано підрозділам Адміністрації Державної прикордонної служби України		Загальна кількість нелегальних мігрантів, які утримуються в ПТПП	Загальна кількість нелегальних мігрантів, яких розіслано в ПТПП за минулий тиждень	Виявлено порушення законодавства України про правовий статус іноземців та осіб без громадянства (за минулий тиждень)						
		з початку року	за минулий тиждень	з початку року	за минулий тиждень	з початку року	за минулий тиждень	з початку року	за минулий тиждень	з початку року	за минулий тиждень			Усього	з них					
															Усього	ст. 203 КУпАП		ст. 204 КУпАП		ст. 205 КУпАП
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
	** ДСІаОБГ							58												
1	УДМС України у Вінницькій області	178	6	178	6	4	0	44	0	2	0	0	0	21	18	6	12	0	3	0
2	УДМС України у Волинській області	61	0	59	0	4	0	60	1	2	0	2	0	1	1	0	1	0	0	0
3	ГУДМС України в Дніпропетровській області	539	24	514	23	25	1	103	7	17	0	2	1	54	42	24	18	0	12	0
4	ГУДМС України в Донецькій області	170	1	160	1	10	0	84	0	0	0	0	0	12	6	1	5	2	3	1
5	УДМС України в Житомирській області	155	9	146	9	5	0	195	0	0	0	0	0	19	16	9	7	0	3	0
6	ГУДМС України в Закарпатській області	251	2	112	2	8	0	231	2	133	0	1	0	6	6	2	4	0	0	0
7	УДМС України в Запорізькій області	204	7	188	7	16	0	116	4	15	0	6	0	15	13	7	6	0	2	0
8	УДМС України в Івано-Франківській області	143	1	107	1	7	0	52	0	2	0	5	0	7	7	1	6	0	0	0
9	УДМС України в Кіровоградській області	111	1	111	1	5	0	15	0	0	0	2	0	5	4	1	3	0	1	0
10	УДМС України в Луганській області	87	2	55	1	1	0	32	1	2	1	0	0	5	4	2	2	0	1	0
11	ГУДМС України у Львівській області	241	10	229	10	12	0	123	0	1	0	10	0	29	28	10	18	0	1	0
12	УДМС України в Миколаївській області	103	7	94	7	5	0	41	1	0	0	3	0	19	14	7	7	0	5	0
13	ГУДМС України в Одеській області	966	38	918	36	34	2	163	5	0	0	15	0	92	76	39	37	3	13	0
14	УДМС України в Полтавській області	246	4	231	8	12	0	69	0	7	0	1	0	4	4	4	0	0	0	0
15	УДМС України в Рівненській області	84	1	68	1	6	0	66	0	0	0	4	0	2	2	1	1	0	0	0
16	УДМС України в Сумській області	149	3	141	3	10	0	50	0	7	0	4	0	6	5	3	2	0	1	0
17	УДМС України в Тернопільській області	148	3	136	2	12	1	15	0	12	0	0	0	7	7	2	5	0	0	0
18	ГУДМС України в Харківській області	488	24	478	24	10	0	377	1	0	0	3	1	58	53	24	29	0	5	0
19	УДМС України в Херсонській області	199	3	197	3	3	0	8	0	0	0	0	0	6	5	3	2	1	0	0
20	УДМС України в Хмельницькій області	120	7	109	5	11	2	82	4	9	1	2	2	14	12	5	7	1	1	0
21	ЦМУ ДМС у м. Києві та Київській області	1293	47	1242	45	53	2	1053	40	0	0	13	1	163	135	47	88	4	24	0
22	УДМС України в Черкаській області	135	7	127	6	7	0	131	3	6	0	2	0	9	9	6	3	0	0	0
23	УДМС України в Чернівецькій області	185	5	185	5	14	0	278	27	8	0	3	0	7	6	5	1	0	1	0
24	УДМС України в Чернігівській області	75	1	69	1	6	0	112	0	18	0	1	0	3	3	1	2	0	0	0
УСЬОГО		6331	213	5854	207	280	8	3558	96	241	2	79	5	564	476	210	266	11	76	1

Примітка: * ПТПП - пункт тимчасового перебування іноземців та осіб без громадянства, які незаконно перебувають в Україні ДМС України.
 ** ДСІаОБГ - Департамент у справах іноземців та осіб без громадянства ДМС України

Загальна кількість нелегальних мігрантів, які утримуються в *ПТПП станом на 29.10.2021	Загальна кількість місяць в ПТПП	
	всього	вільних місяць в ПТПП
Волинський *ПТПП	126	66
Чернівецький *ПТПП	20	216
Миколаївський ПТПП	74	64
УСЬОГО	220	346

Додаток А

Таблиця 2

Інформація по лінії роботи ДМС України з протидії нелегальній міграції станом на 31.12.2020 рік

Інформація по лінії роботи ДМС України з питань іміграції станом на 31.12.2020																					
№ лінії	Назва територіального органу ДМС України	Видано дозволів на іміграцію				Оформлено посідаєк на постійне проживання		Оформлено посідаєк на тимчасове проживання		у т.ч. оформлено посідаєк на тимчасове проживання у зв'язку з працевлаштуванням		Продовжено строк перебування іноземцям		Кількість звернень за отриманням спеціальних дозволів		Видано спеціальних дозволів		Відомлено у відкриті спеціальних дозволів			
		за минулий тиждень	з яких:			з 01.01.2020	з 01.01.2020 за минулий тиждень	з 01.01.2020	за минулий тиждень	з 01.01.2020	за минулий тиждень	з 01.01.2020	за минулий тиждень	з 01.01.2020	за минулий тиждень	з 01.01.2020	за минулий тиждень				
			особам, які здійснили іноземному інвестицію	діячі науки і культури, іміграція яких відповідає інтересам України	особам, іміграція яких становить державний інтерес																
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
	*ДСЮБГ	1	справи надійшли з			19	0	0	0	0	0	0	1444	75	0	0	0	0	0	0	
1	УДМС України у Вінницькій області	6	0	0	0	439	684	22	1093	38	45	0	236	3	12	0	12	0	0		
2	УДМС України у Волинській області	7	0	0	0	124	210	10	473	22	104	1	56	1	3	0	3	0	0		
3	ГУДМС України в Дніпропетровській області	35	1	0	0	668	1249	41	4523	274	229	7	502	10	44	3	44	3	0		
4	ГУДМС України в Донецькій області	11	0	0	0	320	771	38	874	55	68	8	84	1	6	0	6	0	0		
5	УДМС України в Житомирській області	9	0	0	0	272	402	17	608	24	73	7	208	8	11	1	11	1	0		
6	ГУДМС України в Закарпатській області	3	0	0	0	106	186	11	808	51	65	3	189	12	0	0	0	0	0		
7	УДМС України в Запорізькій області	11	0	0	0	400	764	28	1679	91	241	1	281	4	48	1	48	1	0		
8	УДМС України в Івано-Франківській області	3	0	0	0	206	206	19	616	48	63	1	128	8	1	0	1	0	0		
9	ЦМУ ДМС в м. Києві та Київській області	61	0	0	0	3048	4550	172	19170	902	5071	260	1941	80	211	7	210	7	0		
10	УДМС України в Кіровоградській області	2	0	0	0	190	346	8	520	17	11	1	190	5	5	0	5	0	0		
11	УДМС України в Луганській області	1	0	0	0	106	131	6	332	8	6	1	76	5	0	0	0	0	0		
12	ГУДМС України у Львівській області	12	0	0	0	374	504	18	1769	109	429	20	212	5	14	1	14	1	0		
13	УДМС України в Миколаївській області	1	0	0	0	296	559	4	711	11	83	2	289	11	28	2	28	2	0		
14	ГУДМС України в Одеській області	21	0	0	0	2200	3507	26	3025	85	206	7	1492	40	99	0	99	0	0		
15	УДМС України в Полтавській області	3	0	0	0	230	456	17	1988	125	780	37	229	7	4	0	4	0	0		
16	УДМС України в Рівненській області	8	0	0	0	129	215	7	487	31	45	3	62	2	6	0	6	0	0		
17	УДМС України в Сумській області	6	0	0	0	223	358	10	1085	45	30	0	179	9	7	0	7	0	0		
18	УДМС України в Тернопільській області	12	0	0	0	131	204	6	965	88	11	2	76	7	2	0	2	0	0		
19	ГУДМС України в Харківській області	43	0	0	0	1327	2040	82	9994	667	184	12	1110	34	26	0	26	0	0		
20	УДМС України в Херсонській області	6	0	0	0	272	457	13	723	28	127	3	230	7	97	3	97	3	0		
21	УДМС України в Хмельницькій області	18	0	0	0	261	440	12	624	40	23	1	219	9	1	0	1	0	0		
22	УДМС України в Черкаській області	8	0	0	0	401	566	22	742	39	32	0	294	6	3	0	3	0	0		
23	УДМС України в Чернігівській області	8	0	0	0	281	428	29	419	33	60	6	188	11	3	0	3	0	0		
24	УДМС України в Чернівецькій області	4	0	0	0	130	337	10	651	171	55	10	169	8	1	0	1	0	0		
УСЬОГО		300	1	0	0	12153	19570	628	53879	3002	8041	393	10084	368	632	18	631	18	0		

Примітка: *ДСЮБГ - Департамент у справах іноземців та осіб без громадянства ДМС України

Додаток Б

Показники діяльності ДМС України за 2020 рік

	Показник	од. виміру	
1	Встановлено належність до громадянства України на підставі рішень судів (п.1, 2 ст.3)	осіб	218
2	Оформлено належність до громадянства України на підставі внесених написів "Громадянин України" (п. 3 ст. 3)	осіб	41
3	Особи, які набули громадянство України за народженням (ст. 7)	осіб	10681
4	Особи, які набули громадянство України за територіальним походженням (ч. 1, 2, 3, ст. 8)	осіб	2671
5	Особи, які набули громадянство України на підставі Угод про спрощений порядок	осіб	79
6	Прийнято до громадянства України за Указом Президента України	осіб	266
7	Поновлено у громадянстві України (ст. 10)	осіб	13
8	Набуття громадянства України, а саме:	осіб	539
8.1	дітьми внаслідок усиновлення (ст. 11)	осіб	24
8.2	внаслідок встановлення над дитиною опіки чи піклування, влаштування дитини в дитячий заклад чи заклад охорони здоров'я, у дитячий будинок сімейного типу чи прийомну сім'ю або передачі на виховання в сім'ю патронатного вихователя (ст. 12)	осіб	217
8.3	визнаною судом недієздатною, внаслідок встановлення над нею опіки громадянина України (ст. 13)	осіб	4
8.4	дитиною у зв'язку з перебуванням у громадянстві України її батьків чи одного з них (ст. 14)	осіб	269
8.5	внаслідок визнання батьківства чи материнства або встановлення батьківства чи материнства (ст. 15)	осіб	25
9	Видано довідок про реєстрацію особи громадянином України	шт.	15075
10	Видано тимчасових посвідчень громадянина України	шт.	1267
11	Громадянство припинено за Указом Президента України	осіб	19
12	Оформлено паспортів громадянина України у вигляді книжечки	шт.	1955
13	Уклеєно фотокарток у зв'язку з досягненням 2 5-, 45 - річного віку	шт.	483815
14	Оформлено паспортів громадянина України у вигляді ID картки		1189327
15	Видано паспортів громадянина України у вигляді ID картки	шт.	1203245
16	Оформлено паспортів громадянина України для виїзду за кордон (у т.ч. МЗС):		1590351
17	Видано паспортів громадянина України для виїзду за кордон (у т.ч. МЗС):	шт.	1696479
18	Оформлено документів для виїзду громадян України за кордон на постійне місце проживання	осіб	3889
19	Повернулось в Україну	осіб	1519
20	Відповідно до КУпАП за 2020 рік до адміністративної відповідальності притягнуто осіб (протокол), з них:	осіб	
20.1	ст. 200	осіб	1
20.2	ст. 201	осіб	0
20.3	ч. 1 ст. 203	осіб	10664
20.4	ст. 203 ¹	осіб	16
20.5	ст. 204	осіб	319

20.6	ст. 205	осіб	2374
20.7	ст. 206	осіб	139
21	На порушників міграційного законодавства накладено штрафів:	грн.	28406134
21.1	за постановами ДМС	грн.	28291633
21.2	за постановами СБУ, ДПС	грн.	114501
22	Кількість іноземців та ОБГ, яких визнано біженцями в Україні станом на 31.12.2020, з них:	осіб	1273
22.1	чоловіки	осіб	962
22.2	жінки	осіб	311
23	Кількість іноземців та ОБГ, яких визнано особами, які потребують додаткового захисту в Україні станом на 31.12.2020, з них:	осіб	887
23.1	чоловіки	осіб	681
23.2	жінки	осіб	206
24	Надійшло запитів про реадмісію в Україну	осіб	856
25	Погодженно запитів про реадмісію	осіб	660
26	Не погодженно запитів про реадмісію	осіб	196
27	Направлено запитів про реадмісію з України	осіб	17
28	Рeadмісовано з України	осіб	11
29	Перебуває на обліку іммігрантів станом на 31.12.2020	осіб	293614
30	Оформлено посвідок на постійне проживання	шт.	19251
31	Відмовлено в оформленні посвідки на постійне проживання	шт.	371
32	Вилучено посвідок на постійне проживання	шт.	3314
33	Скасовано посвідок на постійне проживання	шт.	2
34	Перебуває на обліку іноземців та осіб без громадянства (тимчасові) станом на 31.12.2020	осіб	151360
35	Оформлено посвідок на тимчасове проживання	шт.	58798
36	Відмовлено у видачі посвідки на тимчасове проживання	осіб	2236
37	Скасовано посвідок на тимчасове проживання	шт.	14843
38	Вилучено посвідок на тимчасове проживання	шт.	17370
39	Продовжено строк перебування іноземцям та особам без громадянства	осіб	9935
40	Відмовлено в продовженні строку перебування	осіб	74
41	Скорочено строк тимчасового перебування іноземцям та осіб без громадянства	осіб	22
42	Видано спеціальних дозволів на в'їзд на тимчасово окуповану територію України або виїзді з неї	шт.	629
43	Видано дозволів на імміграцію	шт.	11991
44	Відмовлено у видачі дозволу на імміграцію	шт.	553
45	Скасовано дозволів на імміграцію	шт.	2172
46	Виявлено дітей, розлучених із сім'єю	осіб	11
47	Розміщено в ПТРБ з початку 2020 року	осіб	55

48	Проживають у ПТРБ з початку 2020 року	осіб	298
49	Розміщено в ПТПІ з початку 2020 року	осіб	439
50	Утримувалось у ПТПІ з початку 2020 року	осіб	810
51	Видворено осіб у примусовому порядку з ПТПІ з початку 2020 року	осіб	162
52	Звільнено з ПТПІ з початку 2020 року	осіб	426
53	Прийнято рішень ДМС України за заявами шукачів захисту в Україні, з них:	шт.	577
53.1	про визнання біженцем	осіб	39
53.2	про визнання особою, яка потребує додаткового захисту	осіб	84
53.3	про відмову у наданні захисту в Україні	осіб	396
53.4	про втрату	осіб	51
53.5	про позбавлення	осіб	3
53.6	про скасування	осіб	4
54	Оформлено та видано посвідчення біженця	шт.	35
55	Продовжено строк дії посвідчення біженця	шт.	52
56	Оформлено та видано проїзний документ біженця	шт.	36
57	Оформлено та видано довідки про звернення за захистом в Україні	шт.	978
58	Продовжено строк дії довідки про звернення за захистом в Україні	шт.	3483
59	Оформлено та видано посвідчення особи, яка потребує додаткового захисту	шт.	41
60	Продовження строку дії посвідчення особи, яка потребує додаткового захисту	шт.	92
61	Оформлено та видано проїзного документа особи, якій надано додатковий захист	шт.	28
62	Виявлено нелегальних мігрантів, з них:	осіб	4197
62.1	чоловіки	осіб	3143
62.2	жінки	осіб	1054
62.3	Прийнято рішення по затриманим нелегальним мігрантам:		
62.4	про добровільне повернення	осіб	4
62.5	про примусове повернення	осіб	3954
62.6	про примусове видворення	осіб	208
62.7	про заборону в'їзду в Україну (ст. 26, 30, 13)	осіб	4080
62.8	територіальним органом ДМС про поміщення особи до ПТПІ	осіб	91
62.9	судом про затримання особи з поміщенням до ПТПІ	осіб	161
63	Виконано рішень про примусове повернення	осіб	3389
64	Видворено нелегальних мігрантів в примусовому порядку	осіб	166
65	Виконано рішень про добровільне повернення	осіб	3

ДОЗ ДМС

**Декларація
академічної доброчесності
здобувача ступеня вищої освіти ЗНУ**

Я, Тараш Юлія Вікторівна, магістрант 2 курсу магістратури, форма навчання заочна, факультет соціології та управління, спеціальність «публічне управління та адміністрування» освітньо-професійна програма «публічне управління та адміністрування», адреса електронної пошти olivanchenko@gmail.com,

– підтверджую, що написана мною кваліфікаційна робота на тему «Дисциплінарна відповідальність державних службовців та посадових осіб України: етично-правовий аспект» відповідає вимогам академічної доброчесності та не містить порушень, що визначені у ст. 42 Закону України «Про освіту», зі змістом яких ознайомлений;

– заявляю, що надана мною для перевірки електронна версія роботи є ідентичною її друкованій версії;

– згоден на перевірку моєї роботи на відповідність критеріям академічної доброчесності у будь-який спосіб, у тому числі за допомогою інтернет-системи, а також на архівування моєї роботи в базі даних цієї системи.

Дата _____ Підпис _____ ПІБ (студент) Тараш Ю.В.

Дата _____ Підпис _____ ПІБ (науковий керівник) Цапліна І.С.